

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglasil v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenemšt
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Posilnina plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 56, upravništvu 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.

Vseučiliški profesor.

Glasi starega slovenskega naprednjaštva je objavilo na uvodnem mestu o razmerju med vseučilišči in vseučiliškimi profesorji in med državo tako nazadnjaški članek, da se čutimo dolžne kup nevednosti in nepremišljenosti, ki ga je nagrmadil »Narod«, temeljito podreiti.

Glasi slovenskega naprednjaštva govori o vseučiliških profesorjih dosledno kot o državnih uradnikih. To naziranje pa je popolnoma krivo in napačno in dokazuje le, da glasi slovenskega naprednjaštva sploh ne ve, kaj so vseučilišča.

Že najstarejša zgodovina nam pripoveduje o ljudeh, ki so razmišljali o vseh naravnih pojavih okoli sebe in v sebi. O tem niso razmišljali za denar, ampak iz prirojenega nagona. Vodila jih je le radovednost in ljubezen do spoznavanja. Kar so oni našli s svojim razumom, pa niso pridržali zase, ampak so povedali ustmeno in kasneje primerno tudi drugim ljudem, ki so imeli enake spoznavne težnje. Tako so nastale družbe ljudi, kjer so eni raziskovali, drugi pa so poslušali in se tudi učili načina, kako je treba to ali ono stvar raziskovati, da se pride do novih spoznanj in do še globljega vpogleda v večne skrivnosti Stvarstva.

Sestaniki ljudi, ki raziskujejo, in ljudi, ki poslušajo in se uče iskati resnice, so osnova vseučilišč. Kolikor obširnejša pa so postajala polja človeškega spoznavanja, toliko bolj se je znanost delila in cepila na posamezne panoge. Ker pa se je dalo težko ločiti ene spoznavno polje od drugega, je bilo čisto naravno, da so se družili raziskovalci raznih panog človeškega spoznavanja s svojimi poslušalci vred kolikor mogoče na enem mestu, da je imel poslušalec priložnost zvedeti to, kar ga je zanimalo in za kar je kazal največjo ljubezen in vnemo, poslušati od najrazličnejših znanstvenikov, ne da bi se mu bilo treba prepogosto seliti iz kraja v kraj.

Znanstveno delovanje in raziskovanje je bilo torej že od nekdaj popolnoma svobodno ali avtonomno. Peščica »profesorjev«-raziskovalcev je živela s svojo družbo poslušalcev-dijakov svoje lastno, od nikogar moteno življenje, kakor tudi sama ni nikogar motila. Zato so tudi Nemci za take družbe našli jako dober izraz »republika učenjakov«. Če se je pa kdaj kakšna javna oblast v tako »republiko« preveč zatekla, so profesorji s svojimi dijaki vred enostavno zapustili kraj svojega delovanja in so se enostavno preselili drugam, kjer so imeli mir. Tako je nastalo n. pr. svetovno znano vseučilišče v Lipskem, kamor so se bili preselili nemški profesorji s svojimi dijaki vred iz Prage.

Kot ljudje, ki so ustvarjeni kakor vsi drugi ljudje, so pa morali znanstveniki in dijaki tudi živeti, in naravno je bilo, da so morali za dostojno življenje raziskovalcev skrbeti v prvi vrsti oni, ki so se hoteli učiti. Učenjaška republika ni prejela prvotno od nikoder nikakih podpor, ampak se je vzdrževala sama. Tudi ta moment je zelo značilen za popolno neodvisnost »učenjaških republik« ali vseučilišč, in če bi še danes vladal princip, da se morajo vseučilišča vzdrževati sama, bi morali še danes nositi vse stroške dijaki in reveži do vseučilišča sploh ne bi imel dostopa brez zelo izdatne podpore dobrih ljudi.

Velikansko korist znanstvenega raziskavanja za ves človeški napredek in za vso človeško družbo so pa polagoma uvidele tudi moderne državne uprave. Kolikor bolj se je življenje kompliciralo, toliko več znanstveno izobraženih ljudi je potrebovala človeška družba. Da si te pridobije, so bile države prisiljene omogočiti znanstvene študije tudi revnejšim slojem s tem, da so rekle, da ni treba več plačati dijakom prispevkov za vzdrževanje učenjaških republik, ampak da bodo plačevale vzdrževalne stroške države same v svojem lastnem interesu.

S plačevanjem vzdrževalnine za vseučilišča pa profesor še ni postal državni uradnik. S tem plačevanjem je postal pač dijak državni štipendist, ne pa profesor, kateremu je končno vseeno, kdo mu prinese potrebni denar, ali mu ga zneso skupaj dijaki v obliki »kolegince«, ali pa mu ga prinese šolski sluga iz državne blagajne.

Tako je vseučiliški profesor tudi še danes popolnoma svoboden človek in tudi od države popolnoma neodvisen, ker ga ne plačuje država, ampak dijaki, čeprav preko državne blagajne. Da je to stališče pravilno, ne dokazuje le (še vedno ohranjena ustanova »kolegince«, ampak tudi dejstvo, da se profesorski zbori kompletirajo sami iz sebe. Komur profesorski zbor ne pripozna sposobnosti znanstvenega delovanja, ne more postati član učenjaške republike, tudi na povelje države ne.

Na žalost pa moramo priznati, da imamo na naših vseučiliščih tudi moške, ki se te svoje svobode in neodvisnosti ne zavedajo v dovoljni meri in se sami čutijo bolj državne uradnike kot pa neodvisne in svobodne profesorje. Opravičeno pa je upanje, da se bo tudi na naših mladih vseučiliščih v tem oziru obrnilo sčasoma na bolje. Vsaka stvar potrebuje svoj čas, da dozori.

A tudi če bi bili vseučiliški profesorji res državni uradniki — kar pa nikakor niso —, jim državna oblast vseeno ne bi smela kratiti svobode njihovega političnega prepričanja. Uradnik ni samo uradnik, ampak je tudi svoboden državljani, ki mora v uradu res postopati po obstoječih zakonih, izven urada pa ima kot državljani vso pravico, da deluje na izpremembe obstoječih zakonov s postavno dovoljenimi sredstvi. To pravico ima tudi vseučiliški profesor, pa magari da bi bil res državni uradnik (kar pa, kakor rečeno, ni).

Žalostno je, da označenega razmerja med državo in med vseučilišči slovensko naprednjaštvo niti najmanj ne pozna ali pa ga noče priznati samo zato, ker mora po pasje zvesto služiti najbolj reakcionarne- mu režimu, ki ga pozna današnji svet.

Spopadi na belgrajski univerzi.**POLICIJSKI AGENTI IN DETKTIVI NA VSEUČILIŠČU. — UNIVERZA NA ZAHTEVO DIJASTVA ZATVORJENA ZA ŠTIRI DNI.**

Belgrad, 6. dec. (Izv.) V ospredju vseh dogodkov še vedno stojijo krvavi dogodki na tukajšnji univerzi povodom protestnega zborovanja akademikov in upokojitve vseučiliških profesorjev, s katerimi je prosvetni minister hotel zatreti vsako svobodo izražanja mišljenja. Za dogodke na vseučilišču vlada splošno zanimanje. Iz vseh delov države javljajo, da se ljudstvo povsod zgraža nad dosedaj nezasišanim postopanjem današnjega režima. Po vsej Srbiji se pripravljajo protestna zborovanja, na katerih hoče ljudstvo dati duška svojemu ogorčenju.

Na vseučilišču je tudi danes dopoldne prišlo do večjih spopadov. Z ozirom na sklep dijaštva, da se izvrši štiridnevni štrajk, je Pribečević organiziral čete plačanih agentov, ki naj bi šli na predavanja in na ta način omogočili poslovanje. Zjutraj je v resnici prišlo kakih 40 policijskih pisarjev in uradnikov in drugih plačanih agentov, ki so bili poslani, da izvršijo Pribečevićevo misijo. Stavkajoči akademiki pa so jim ubranili vhod na vseučilišče. Prišlo je do spopada med obema skupinama. Šele rektorjevi intervenciji se je posrečilo bojno razpoloženje pomiriti. Rektor je na to prosil akademike, da naj omogočijo predavanja. Dijaki so tej njegovi prošnji že hoteli ustreči, vendar so se hoteli posvetovati, vsled česar so se zbrali na vseučilišču dvorišču.

Med zborovanjem so odkrili veliko število policijskih agentov in detektivov, vsled česar je nastal nov spopad. Javili so rektorju, da je Pribečević poslal na vseučilišče svoje agente in detektive, vsled česar je rektor po kratkem posvetovanju akademskega senata sporočil akademikom sklep, da se predavanja ne vrše in sicer do včetršja 9. t. m. Zaprto bo vseučilišče in vsi instituti. S tem je rektor popolnoma priznal upravičenost dijaške stavke in izjavil solidarnost z dijaškimi sklepi. Moški nastop rektorja belgrajskega vseučilišča je napravil najboljše vtis.

PROGLAS AKADEMSKE MLADINE.

Belgrad, 6. dec. (Izv.) Akademski mladina je izdala sledeč proglas:

»Jugoslovanskemu ljudstvu! Dne 4. decembra je padla nedolžna kri akademikov na belgrajskem vseučilišču. Naša najvišja prosvetna ustanova je okrvavljena s krvjo sinov našega ljudstva. Akademski mladina se zaveda, da leži na njej bodočnost te države, zato vstaja v obrambo svobode in političnih pravic. Ona ve, da na njo polagajo nade vsi napredni duhovi in zato je izrekla svojo gromko besedo, protest proti krvolokom v stranki PP režima. Nasilna vlada parlamentarne manjšine, ki izvršuje nezakonitosti, je vstrepetala vsled te pošteno besede in nagnala na akademike svoje obožene plačance. Ko je akademski mladina

na zahtevala nazaj svoje profesorje, ki jih je vlada nezakonito upokojila, je dobila odgovor iz orožja — iz pušk.

Tako je na sramoten način pogažena avtonomija vseučilišča. Iz pušk so streljali v vseučiliški avli. Puškina kopita pa so padala po dijaških kosteh kakor v Metohiji. Krvav datum je zabeležen v politični zgodovini naše države. Sramoten žig zločina je za vedno pritisnjen na čelo PP. klike. Dan, 4. december ni niti prvi niti poslednji napad reakcionarjev na svobodoljubno mladino. Ta dan dobiva svojo najvernejšo paralelo v nemirnih dneh pred 29. majem 1903. Na ta način je reakcionarna PP vlada storila gnusen zločin v vrsti nezakonitosti, iz katerih je ustvarila sistem uprave. — Ali istotako na ta način prenehavajo biti krvavi dogodki 4. dec. na belgrajskem vseučilišču samo zadeva akademikov, temveč postajajo splošno ljudsko vprašanje. Zato apeliraj akademski mladina na visoko razvito zavest vsega ljudstva, da čuje protest žrtv PP reakcije. Zato kliče akademski mladina vsem stanovom te države, da gredo v neizprosno osvobodilno boj proti današnjemu terorju. Dijaštvo belgrajskega vseučilišča ne bo pustilo, da mu prosvetni minister v strankarski mržnji in interesih odstavlja in postavlja profesorje, kakor se mu zljubi. Akademiki so enodušni, da se nad najvišjo prosvetno ustanovo ne sme izvrševati teror prav od nikogar in prav na nikogar račun. Istotako ne morejo več akademiki trpeti, da se še nadalje tepta svoboda misli in da se nepoštenje in korupcija protežira. Odločno morajo vstati proti vladi narodne sramote, ki je tri četrtine našega naroda proglasila za protidržavne in anacionalne elemente. Ožigosati morajo oligarhijsko samovlado neodgovornih činiteljev, ki so izvršili državni prevrat in hočejo našo državo zaplesti v državljansko vojno. Zaklicati morajo vsem nasilnežem, ki so se drznili rušiti zakon: Roke proč od suverenih pravic naroda!

Pozivajo jugoslovansko ljudstvo, da s pomočjo javnih protestnih zborovanj podpira njeno akcijo, izraža akademski mladina globoko vero v končno zmago. Uporaba vseh režimov, ki so napadali mladino, je bila ta, da so izkopali sebi svoj lastni grob. Naše ljudstvo se bo osvobodilo tudi te mučne reakcije, kakor se je otresalo reakcije dosedaj. Kajti njegova sila je nezlomljiva in vedno je mislilo na besede našega velikega pesnika: »Tvrđ je orah, vočka čudnovata, ne slomi ga, a zube polomi«.

Verujoč, da je kri akademikov, prelita 4. decembra, predznak končnega preloma današnje nasilne PP vlade in svitanje nove svetlejšje dobe, akademski mladina s ponosom pozdravlja svoje krvave rane v boju za politične pravice in navdušeno kliče: Doli teror! Živela svoboda!

Odbor dijakov.

sorodnih režimov končnoveljavno sklenjena že ob priliki sestanka Ninčić-Mussolini v Rimu ali pa šele ob priliki obiska kraljeve dvojice na italijanskem dvoru. V Belgradu obstojajo težnje, da se ta pogodba sklene pred volitvami. Želja je zelo značilna, ker dokazuje jasno, da vladne stranke ne upajo dobiti pri volitvah večine kljub korupciji, ki se uganja in kljub nasiljem. Zato pripravlja vlada za vsak slučaj tajno pogodbo s fašistovsko vlado, da se zavaruje pred eventualnostmi.

S tajno pogodbo se hoče zapreti Hrvaatom v zvezi z velikosrbskimi grožnjami z amputacijo, češ, Slovenci in Hrvati morajo mirno dopustiti, da jim vlada plemenska korupcionistična in hegemonistična klika ali pa bodo prepuščeni krvavemu fašizmu. V Belgradu so take pretnje z ozirom na mednarodno važnost takih namer smešnejše, so pa vendar zelo značilne za metode in miselnost velikosrbskih režimovcev. Kakor že javljeno, odpotuje Ninčić danes v družbi z italijanskim poslanikom v Belgradu Boderom v Rim. Poročajo, da se bo Ninčić pri tej priliki sestal tudi z angleškim in francoskim zunanjim ministrom in ostalimi člani sveta Društva narodov. S francoskim se bo baje pogajal, da naš kraljevski par oficijelno obišče Pariz, nato pa Društvo narodov v Ženevi. To vest je smatrati bolj za reklamno za Ninčića, ki naj bi služila za markiranje pravega in glavnega namena novega romanja k fašistovskemu voditelju. Kakor lani s kapitulacijo v reškem vprašanju, hoče Ninčić tudi letos iznenaditi svoje tovariše na konferenci male antante, ki se bo vršila začetkom januarja v Bukarešti, z novim uspehom svoje velikosrbske zunanje samostojne politike.

Štajerska SKS v žerjavovi družbi.**RAZKOL MED SAMOSTOJNEŽI.**

Maribor, 6. decembra. (Izv.) Danes se je vršil v Mariboru zbor zaupnikov SKS za mariborsko oblast v »Narodnem domu«. Zborovanja se je udeležilo okoli 60 zaupnikov Pucljeve stranke. Glavna točka na dnevnem redu je bilo vprašanje, ali naj se pridruži SKS komunistom, ali pa naj gre v volivni boj skupno z Žerjavom. Od svoje »srbske matice«, zemljoradniške stranke je dobila SKS navodilo iz Belgrada, naj nastopa v Sloveniji v volivnem boju skupno s komunisti. Na drugi strani pa so se Žerjavovi odposlanci neprestano trudili, da pridobijo zopet zase stare podeželske liberalce ali sedanje samostojneže. Po tri ure trajajoči debati je zbor zaupnikov SKS za Štajersko sklenil z večino glasov — večina je znašala 8 glasov — da se SKS pridruži nacionalnemu bloku P. P. Z. Za pristop k Žerjavu so se posebno potegovali Drofelnik, Lipovšek in Urek, za sodelovanje s komunisti pa Mermolja, Dobnik in drugi. Tako je SKS na Štajerskem razbita. Velik del samostojnežev se je vrnil zopet k svojemu očetu dr. Žerjavu. Kaj bo sedaj s Pucljevo kandidacijo na Štajerskem, se ne ve. Žerjav pa je dobil za odpadle mariborske radikale kot nadomestek podeželske samostojne oštirje in mesarje.

Sušnik med mariborskimi železničarji.**VELIK USPEH SUŠNIKOVEGA GOVORA.**

Maribor, 6. dec. (Izvirno.) V povečani dvorani v Splanvski ulici je snoci govoril bivši minister Sušnik na velikem zaupnem shodu krščansko-socialnih železničarjev. Udeležba je bila zelo velika tako iz Maribora kakor tudi iz okolice. Tudi mnogo nasprotnikov je prišlo na shod. Profesor Sušnik je obširno govoril o političnem položaju in pojasnil je vzroke, zakaj je morala bivša vlada odstopiti in se umakniti sedanjemu nasilnemu režimu P. P. Navzoči nasprotniki so govornikom izvajanjem mirno sledili. Somišljeniki SLS pa so govornika večkrat prekinili s burnim odobravanjem. Na podlagi neovrženih dokazov in števil je bivši minister Sušnik zavračal vse izmišljotine, kar jih je zbralo »Jutro« o njem in o njegovem delovanju. Po govoru so posamezni zborovalci stavili na g-

Priprave za tajno pogodbo s fašizmom.

Belgrad, 6. dec. (Izv.) V zunanjem ministristvu se z največjo naglico dela na tajni pogodbi, ki naj se sklene med italijanskim fašizmom in Pašičevim režimom. Med Ri-

mom in Belgradom so izmenjane poslednje brzojavke glede sestanka Ninčića z Mussolinijem. Ni pa še rešeno vprašanje, ali bo to tajna pogodba o medsebojni pomoči obeh

»Danes imamo zopet Pasič-Prbičevičevo ministrstvo v razpustom skupščine in bližnjimi volitvami v februarju, katerim volilna kampanja bo po vsej priliki sila grobo nasilna, stoječa pod pritiskom uprave. Vse kaže, da se bodo uporabljale prave bal-

kanske metode, v žanru macedonskih komitajev. Te metode so se že začele tudi izvajati.

Vprašanje je samo, kaj poreče na to ljudstvo. Večina volivcev je nasprotna tej politiki. V razpuščenem parlamentu Pašić ni mogel računati na več nego 106 poslancev proti 168. Že danes moremo biti torej gotovi, da bo Pašić v par mesecih poražen. Da, toda dotlej bo tudi še poglobil jamo, ki jo je bil s svojo nesrečno politiko izkopal med različnimi etniškimi elementi v državi. On povzdiguje Srbe nad Hrvate in Slovence in trdi se, da njemu ne bi bila neljuba amputacija teh pokrajin in da bi v svojem ozkostranskem srbskem partikularizmu raje imel, da bi se njegova domovina zmanjšala, pa osvobodila vseh ne strogo srbskih elementov.

Potem se peča dr. Zrinović z Radićem in njegovim nesrečnim značajem, ki je mnogo pripomogel, da je padel Davidovičev kabinet in da je kralj osebno posegel v dogodke. Nato pa nadaljuje:

»Zapadne ideje, da je ljudska volja najvišji zakon, pred katerim se mora ukloniti tudi sam vladar kakor na Angleškem, te demokratične ideje veljajo v vseh strankah jugoslovanske države, ki so pripadale bivši avstroogrski monarhiji, a tudi v bivši srbski kraljevini imajo mnogo pristašev. Zato je vse neprijetno zadelo, ko se volja parlamenta ni spoštovala.

»Če se vzroki nesporazuma, na katerih gradi Pašić svojo politiko poostre, je razdružitev države SHS mogoča. To ne bi bila katastrofa samo za nas, ampak tudi za mir in ravnotežje v Evropi. Italija, Avstrija, Ogrska, ki preže na nas, bi se utegnile obogatiti z našim plenom.

Na koga pada odgovornost za ta kritični položaj? Ni dvoma, da so se zgodile napake na obeh straneh. Nekatere so stare že po več let. Gotovo je, da Pašić, ki je med vojno toliko storil za veličino svoje dežele, nikakor ni imel nobenega pojma o politiki, ki bi jo moral voditi po miru. Toda tudi Radić je napravil dovolj napak. Prva je bila abstinenca, ki jo je tekem več let nalagal poslancem svoje stranke. Potem pretiranost njegovih demagogičnih govorov. Imajoč pred seboj lahko kverno ljudstvo, kakor so hrvatski kmetje, bi bila njegova dolžnost, da jih pouči, ne pa da jih pita z utopijami.

Politične vesti.

✚ Zbor zaupnikov Slovenske ljudske stranke se bo vršil v četrtek, 11. decembra ob 10 dopoldne v Celju, v dvorani Narodnega doma. Vabila so se razposlala vsem zaupnikom. Če bi komu pošta ne dostavila vabila, se stem obvešča.

✚ Grožnje radikalov proti Slovenem. Četrtna radikalna »Samouprava«, ki jo vodi znani dr. Laza Marković, v dolgem članku napada SLS radi republikanskih izjav ter pri tem grozi na vse načine. Najprej grozi ljubljanskemu škofu dr. Jegliču, češ da je »Slovenec« njegov osebni organ in osebna lastnina. To pa v prvi vrsti radi člankov, v katerih se je »Slovenec« zavzel za suverenost ljudstva. Te grožnje ljubljanskemu škofu prav

to velja tudi za naš slučaj; toda z birokrati je treba govoriti še jasneje:

1. Dušni pastir ima v zakonu utemeljeno pravo in dolžnost, skrbeti za versko in pravno življenje njemu izročeni oseb. Njegovost presoja on in njegove svedočbe imajo v tem oziru i pred gosposko veljavo. Država mu torej sama priznava značaj nekakega sodnika in nadzorstva v pravem oziru. Ali se more tedaj reči, da so tisti, katere nadzira duhovnik, brez nadzorstva? Kdor to trdi, zanikava od zakona priznani značaj duhovnikov, da o njegovem višjem poslanstvu ne govorim.

2. Gimnazijski disciplinarni red priznava duhovnikom pravico, da izpovedujejo dijake. Kot izpovedniki vplivajo neposredno in direktno brez nadzorstva na dijake, in sicer v najvažnejših zadevah njihovega življenja. Ali so tedaj dijaki brez nadzorstva, če jih nadzira duhovnik, katerega mu gimnazijski red sam priznava pravico najzaupnejšega obveščanja z dijaki in najvažnejšega vplivanja nanje?

Kar se je izvršilo, je izvršeno in ker je podpisane prepričan, da je vsaka pot v obrambo dijakov brezuspešna, zato prosim bravce Slovenčeve, naj po svojem pravnem čustvu sodijo pravni čut slavnega profsorskega zbora na ljubljanski višji gimnaziji. Brezuspešna, pravim, je vsaka pot! Slavnih deželni šolski svet je že izjavil svoje mnenje, ko je poprosil v. ordinariat, naj mene in druge duhovnike pouči, česa ne smemo. Spoštljivo, toda najodločneje odklanjam ta pouk in s tem javno zavračam slavnemu deželnemu šolskemu svetu njegove svete glede moje osebe.

Delovanje duhovnikovo pa pojmem tako, da se ima vršiti samo v imenu Boga Očeta in Sina in sv. Duha in v nobenem drugem imenu ne, najmanj pa v imenu versko brezbrizne birokratične legalnosti.

Dr. Janez Ev. Krek.

močno diše po tistem človeku, ki je pred dobrimi 10 dnevi v Pašićevi predstobi pisal svoja poročila v slovenskih razmerah, v katerih je denunciral vsevprek, potem ko se je z dr. Žerjavom voziral z avtomobilom. Nato pa glasilo dr. Laze Markovića na podlagi denunciacij znanega denuncijanta grozi dalje: »Tedad po naših zakonih ne more biti uradnik ali učitelj oni, ki se izdaja za pristaša SLS... Duhovniki niso državni uradniki, toda med njimi in državo vladajo neki posebni odnošaji. Ako se duhovščina na Slovenskem postavi na republikansko stališče, mora tudi država temu primerno urediti svoje odnose...« Ali gospodje Marković in razni slovenski Efiijalti menijo, da bo slovensko ljudstvo radi teh in takih groženj nehalo poudarjati suverenost ljudstva, podlago moderne demokracije in parlamentarizma?

ZADNJE

NOVOSTI

ZIMSKIH SUKENJ IN
ULSTROV DOBITE PO
UGODNIH CENAH PRI

JOS. ROJINA

LJUBLJANA

Beleške.

Zadrega. Kar se je godilo povodom štrajkov akademske mladine na belgrajskem, zagrebškem in ljubljanskem vseučilišču, je tako verna slika nasilnega režima, da je Pribičevićeve uslužbenice sram in skušajo dejanja utajiti. Še vsakokrat, kadar je javnost dejanja režimovcev in nasilnežev obsodila in jih režimsko PP. časopisje ni moglo odkrito zagovarjati, je začelo tajiti in očitati drugim laž. Tudi tajnik JDS se zagovarja, da ni imel sestanka v »naprednem domu« s pretepači. O, ko bi ti Orjunci ne imeli jezika in sami ne izdajali, kje in v čigavi družbi je čelnik Orjune ponudil četo 60 oboroženih orjunccev-neakademikov v pomoč Pribičevićevi četici! Pa še predrzno nasilen hoče biti g. tajnik JDS, češ »če ne bo šlo drugače, bomo z odgovornim urednikom govorili ob prvi priliki na ulici«. Ali visoki in oblastni gosp. tajnik JDS ne vedo, da kdor »z mečom po ulicah ukul hodi, bo z mečom ukul pernesen.« Za tista »redna predavanja na univerzi« prav nič ne zavidamo neakademikom, ki so jih poslušali. Če so morda med njimi bili tudi tisti orjunski delavci iz Strojnih livarn, ki so jih na pomoč klicali, jim predavanja tudi niso nič škodila.

Domisljavnost g. Bendeta. Časnikar Roman Bendé, pristaša Prepeluhove stranke, je v »Slov. republikancu« objavil vprašanje na naše uredništvo, zakaj nismo objavili njegovega 12 strani dolgega »elaborata njegove šestmesečne preiskave« v pogledu milijonske goljufije na škodo države na ob-

mejni carinarnici Cankova. To vprašanje je čisto nepotrebno, ker je g. Bendé o tem obveščen in če ne bi bil, bi moral kot časničar vedeti, da se stvari tako težkih osebnih obdolžitev brez točnih dokazov ne objavljajo v taki obliki, kakor je to hotel g. Bendé. Morda si domišlja g. Bendé, da je njegova osebnost samaposebi za nas tako verodostojna, da bi nam že samo njegove trditve brez dokazilnega materiala zadostovale! Da smo g. Bendeta pravilno ocenili, dokazuje sam z namigavanjem, da njegovih trditve morda zato nismo objavili, ker da je eden kompromitiranih uradnikov — sorodnik g. V. Pušenjaka. Ali so morda za g. Bendeta kot časničarja taki motivi merodajni in sodi druge po sebi? Take časničarje prepuščamo draže volje »Slov. republikancu«, ne vemo le, zakaj svojega »elaborata« ni v njem objavil, ako je sedaj preiskava dognala dejstva. Malo manj domisljavnosti, g. Bendé!

O dogodkih na belgrajskem vseučilišču piše »Pravda«: »Belgrajska policija je sledila samo zgledu načelnika prosvete v tej temni dobi. Avtonomijo vseučilišč je prvi kršil »glavom i perom« minister za prosveto. Okrvavljeni bajoneti v vseučiliški avli popolnoma resnično tolmačijo razumevanje vseučiliške svobode, kakor ga je tako jasno manifestiral zloglasni zapeljivec našega naroda in rušilec našega pravnega reda Svetozar Pribičević. Ta gospodin je bil popolnoma solidaren z belgrajsko policijo. V trenutku, ko je v vseučiliškem poslopiju tekla kri, je zahteval minister za prosveto na ministrski seji, da napravi vlada energične korake, da pride »ta univerzitetna balavurdija« (paglavstvo) k pameti. Ostal pa je s svojo »prosvetno« zahtevo osamljen.«

Kaj pa v Ljubljani? Na naslov belgrajskih vseučiliških profesorjev je zapisala »Pravda« dne 5. decembra: »Profesorski zbor našega vseučilišča ima neko dolžnost. O tej dolžnosti niti ne govorimo, ker če je profesorji niso takoj občutili, tudi ni vredno o nji govoriti. Če bodo storili svojo dolžnost, bo to edina tolažba za stariše, da se njihovi sinovi ne bodo vračali s predavanj z razbitimi glavami.« — Ta apel je imel uspeh in profesorji-pravniki belgrajskega vseučilišča so profesorju dr. Poliču pismeno izjavili svojo solidarnost. A Ljubljana?

**O BLEKE NA
O BROKE!
MESTNI TRG 5
O. BERNATOVIC**

Dijaški dan.

Praznik Brezmadežne, dne 8. decembra je dijaški praznik, ker je baš Brezmadežna ideal katoliškega dijaštva. V njej vidimo svoj vzor, ki ga hočemo doseči

V Ljubljani bo katoliško dijaštvo praznovalo na sledeč način:

1. ob 6 zjutraj je sv. maša in skupno sv. obhajilo s kratkim govorom v križanski cerkvi;

2. ob pol 10 je v Ljudskem domu zborovanje s sledečim sporedom: a) Govor g. župnika Finžgarja; b) govor g. dr. Piskernikove; c) Govor g. dr. Capudra ob 30 letnici Danice in d) govor tovariša.

3. ob 4 popoldan v Akad. domu kongregacijska akademija s sledečim sporedom:

a) Uvodna deklamacija. b) St. Premrl: Ave Marija, bariton solo s spremljevanjem klavirja. c) Brezmadežna naš vzor in naša vodnica, govor. d) Glasunov: Meditacija, violine s klavirjem. e) dr. Ivan Pregelj: Zdrava roža Marija, deklamacija. f) Schumann: Slavospev, bariton solo s klavirjem. g) Kongregacija, govor.

4. ob 8 zvečer v veliki dvorani Uniona slavnostni komerz s sledečim sporedom:

a) Otvoritev. b) Govor g. Trseglava. c) muzikalne točke: 1. Grid: Andante; 2. St. Premrl: Ave Marija, A. Nedved: Bone Deus; 3. Fr. Schubert: Deklica in smrt, Fr. Schubert: Lajnar, Aht: Nad zvezdo; 4. Pavčič: Pred durmi, Pavčič: Planinec; 5. A. Rubinstein: Romanca; 6. St. Premrl: Sem kakor oljka, E. Stribur: Ave Marija; 7. A. Rubinstein: Melodija (trio); 8. H. Möskes: Odpusti mi, E. Adamič: Nocoj je lep večer; 9. Bajec: Bila ruža.

Sodelujejo: Vl. Močan (toč. 2, 5, 8), L. Hartman (toč. 4), J. Likovič (toč. 1, 3, 6, 9), Fr. Leskovic, L. Pompe (toč. 7).

5) Govor predsednika Danice ob njeni 30 letnici.

d) Danična himna.

Po sporedu prosta zabava.

Vse prijatelje katoliškega dijaštva prosimo, da se udeležijo ta dan njegovih prireditvev, da bo vez tem ožja in pomoč tem višja!

Prijatelji katoliškega dijaštva!

V ponedeljek zvečer priredi katoliško dijaštvo v unionski dvorani

- koncert in komerz -

Pridite! Pridite!

K. G.:

Začetki katol. dijaškega gibanja na Slovenskem.

(Ob »Daničinem« 30 letnem jubileju.)

Slovenska akademična mladina se je zbrala v drugi polovici preteklega stoletja v akademskih društvih, ki so bila plod takratnega liberalnega pokreta. Vendar je pa v teh društvih, — »Sloveniji« na Dunaju, ustanovljeni leta 1869. in »Triglavu« v Gradcu, ustanovljenem leta 1875. — liberalna ideja stopila kmalu bolj v ozadje in njeno mesto je zavzela narodnostna. Vendar je liberalizem klil tiho na dnu in čakal ugodnega trenutka, da plane zopet na dan, kakor je to bilo ob rojstvu treh društev, ob priliki prvega kulturnega boja na Slovenskem v začetku 70ih let. To se je zgodilo zopet v 80ih posebnost pa v začetku 90ih let.

Slovenski liberalizem, ki je bil plod inozemskega, posebno dunajskega liberalizma, je imel posebno to ranljivo točko, da je zanemarjal široke ljudske množice, katere so takrat začele gospodarsko rapidno hirati in je posebno malim kmetom grozil popoln gospodarski polom.

Proti močnemu pokretu liberalizma se je kmalu dvignil krščansko-socialni. Nemški krščanski socialci, škof Ketteler, Vogel-sang itd. so si pridobili kmalu odličnih pristašev in zagovornikov tudi pri nas. Vendar je bilo potrebno začeti pri temelju, če se je hotelo izpreobrniti staro liberalno družbo. Obe strani sta zbirali okoli sebe zlasti mladino.

Prva katoliška dijaška društva so se ustanovila že v 40 letih v Švici kot protutež proti stremljenjem znanega dr. Davida Friederika Straussa. Pokret je hitro naraščal, posebno v Nemčiji, kjer so akcijo podpirali predvsem vsakoletni katoliški shodi. V 70 letih so katoliška akademska društva obstojala že skoraj po vseh nemških vseučiliških mestih. V tem času se je pričelo katoliško dijaško gibanje tudi v Avstriji. 1877. je bila ustanovljena na Dunaju »Austriac«, leta 1883. »Norica«. V teh društvih se niso shajali samo nemški katoliško misleči akademiki, temveč tudi akademiki drugih narodnosti. O tem pokretu so tu pa tam poročali pri nas Jeranova »Zgodnja Danica« in »Slovenec«. Jeran je ob vsaki taki priliki navdušeno pozdravljal mlade borce za katoliška načela in začel kmalu misliti tudi nato, kako bi se kaj podobnega ustanovilo tudi pri Slovenceh, ker potreba je bila velika. »Slovenec« je l. 1884. v prvem takem poročilu nasvetoval slovenskim akademikom, naj si tudi oni osnujejo podobno društvo, ker društvo na liberalno-narodni podlagi veri večkrat škodujejo, kakor pa koristijo. Kmalu potem je začel »Slovenec« priporočati slovenskim akademikom, naj, če ne morejo ustanoviti lastnega društva na katoliški podlagi, vstopajo v »Austriac«, ki bo radevolje sprejela vse v svoje okrilje, naj so katerekoli narodnosti, ker so vsi bratje po veri. Temu pozivu se je v poznejših letih odzvalo nekaj slovenskih akademikov, ki so vstopili kot člani v katoliško »Austriac«.

Med tem so se dogodki razvijali dalje po svoje. Slovenski liberalizem je šel v klasje. Napovedal mu je nastrašen boj veliki dr. Anton Mahnič. Katoliška struja na Slovenskem je začela premišljevat, kako ustanoviti slovenskim akademikom društvo na katoliški podlagi. »Slovenec« je pisal 1890., da je treba dijakom poleg moralne tudi gmotno podporo, ker na ta način se mladina najlaže osvoji. Prvi je začel to izvajati praktično dr. Mahnič v »Rimskem Katoliku«. Odprl je predale svojega časopisa tudi mladini. Ustanovil je posebno dijaško prilogo, razpisoval za srednješolce, akademike in bogoslovce naloge in jih tudi nagradil. Zanimivo je, da je dr. Mahnič dobil dovolj spisov od srednješolcev in bogoslovcev, a od tam, od kjer jih je najbolj pričakoval, ni dobil niti glasu, namreč od slovenskih akademikov.

Omeniti moram še druge dogodke, ki so nujno vedli do ločitve duhov v dijaških vrstah. Iz Prage je začelo pihati na jug mladočeško radikalno gibanje. Vsako leto so prirejali akademiki vseslovanske dijaške shode, prvi se je vršil 1890. Akademska mladina se je na teh shodih postavila popolnoma na »napredno« stališče in si prisvojila radikalni mladočeški program. Plod tega radikalnega gibanja je bil pri nas dijaški list »Vesna«, katerega je ob rojstvu odklonila enoglasno katoliška in liberalna javnost. »Vesni« je bilo odločno kratko življenje, izhajala je samo tri leta, od 1892—1894. Leta 1892. je bilo ustanovljeno tudi prvo slovensko ferijalno društvo »Sava«, ki je sprejelo v svoj program tudi dvobojevanje. Dvobojevanje so gojili slovenski akademiki že več let kljub temu, da se je odklanjala vsa slovenska javnost. Prišlo je tako daleč, da je slovenska javnost prenehala pošiljati prispevke »Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju« edino zavoljo dvobojevanja in zato je morala trpeti vsa akademska omladina. Dijaško podporno društvo »Radogoj« je pa sklenilo 1894. da ne bo podpiralo nobenega akademika, ki se bo dvobojeval.

Vsa ta dejstva so potisnila v roke pero dr. Mahniču, ki je napisal 1893 v svoj list tri članke zoper slovensko akademsko mladino, kar je povzročilo velikanski hrup, »Slovani-

ZA JESEN - ZIMO

SO VSE NOVOSTI

KAMQARNA
SUKNA
DOUBL
LODEN
COUVERCOUT
PALMERSTON
ZA MOŠKE OBLEKE IN SUKNE

FLAUŠ
SUKNO
TRAVERS
KASAN
KAMQARN
ZA DAMSKE KOSTUME, SUKNE

PLIŠ
KRIMER
BARŽUN
ASTRAHAN
DEFTIN
ZA DAMSKE PLAŠČE IN JOPE

V BOGATI IZBIRI TER NAJDOVRŠENEJŠI
KAKOVOSTI DOŠLE. — OGLEDITE SI ZALOGO
IN IZLOŽBE, PREPRIČANI BODETE DA SE
22 KVALITATIVNO NAJBOLJE KUPI PRI 22

LENASI & GERKMAN

LJUBLJANA

ja» je sprejela meseca marca 1893 resolucije, v kateri je vzela Mahničev članek »Sumljiva znamenja v slovenskih dijaških in akademskih vrstah« v obžalovanjem na znanje in je izjavila, da stoji odločno na naprednem stališču. S tem činom je bila definitivna ločitev duhov v dunajski »Sloveniji« dovršena. Akademiki, ki so se že bili navzeli Mahničevih idej, niso imeli v »Sloveniji« več obstanka, posebno še zavoljo tega, ker je odbor »Slovenije« v letnem semestru 1892-93 zahteval od nekaterih članov pismeno izjavo, ki je slonela na podlagi marčeve resolucije. Katoliška struja je to odklonila in je bila s tem tudi na cesti. Zato so začeli takoj misliti, kako temu odpomoči. Na čelu tega gibanja je stal jurist Josip Jaklič. To je bilo tem lažje izvesti, ker so imeli za seboj vso takratno katoliško javnost v domovini. Že 1. kat. shod 1. 1892. je sprejel resolucijo, v kateri priporoča slovenskim akademikom na Dunaju in v Gradcu, da naj si po vzgledu dunajske »Austrie« osnujejo slovenska katoliška akademična društva, za srednješolce je pa katol. shod priporočal ustanavljanje Marijanskih kongregacij. Prvi sad katoliškega shoda je bila dijaška liga, o kateri ravno sedaj poroča v »Slovenčevem« podlistku g. prof. Ivan Dolenc. Namen lige je bil verska prerodba dijaštva; kljub temu so ji kmalu zavili vrat, a duhovi se niso uklonili. Večina ligešev je šla po maturi v semenišče, ostali so si pa tudi pridobili lepih zaslug za »Danico«.

Prvi čin, ki so ga storili akademiki, katerim so bila vrata v »Slovenijo« zaprta, je bil, da so poslali dr. Mahničevu pismo, katero je on skupno z zaupnico ligešev, v obliki soneta natisnil v svojem listu. Potem so akademiki vložili prošnjo za ustanovitev katoliškega akademičnega društva »Danica«. Od nasprotni strani so začeli zdaj deževati vanje napadi. Bili so vse: izdajalci, brezdomovinci, samo ljudje ne. Toda to prvih katoliških pokretašev med akademiki ni omejevalo. Poleg tega jim je začela nagajati še visoka c. kr. vlada. Pravila so bila zavržena, ker je bil poslovni jezik slovenski in društveno znamenje belo-modro-rdeči trak. Tako so »Dančarji« morali že ob rojstvu »Danice« največ prestat zavoljo svoje narodne zavesti, torej zavoljo tiste stvari, katero so jim nasprotniki najbolj predbacivali. Ustanovitev »Danice« je avstrijska vlada ovrnila celo leto. Šele končno se je posredilo poslanec Povšet dobil dovoljenje za ustanovitev društva potom osebne intervencije pri takratnem notranjem ministru.

Dne 27. oktobra 1894. se je vršil ustanovni občni zbor prvega slovenskega katoliškega društva »Danica« na Dunaju. Program »Danice« je podal v svojem govoru jurist Fran Pavletič, kateri je posebno poudarjal tri ideje: katoliško, socialno in slovensko. S tem je bil položen temelj katoliškemu dijaškemu gibanju na Slovenskem. Po prvih težavah, ki se pojavijo pri ustanovitvi vsakega društva, se je »Danica« začela lepo razvijati. »Dančarji« so takoj začeli izdajati svoj list »Zoro« in s tem širili svoje ideje tudi med srednješolskim, kakor akad. dijaštvom. Bogoslovci so imeli že itak svoja društva skoro po vseh mestih, kjer so bila semenišča. Velikih zaslug si je pridobilo že 1. 1881. ustanovljeno »Cirilsko društvo ljubljanskih bogoslovcev za pisateljske vaje«, za slovensko literaturo. Pozneje se je začelo celokupno slovensko dijaštvo zbirati na vsakoletnih počitniških zborovanjih. Prvo se je vršilo 1897. v Ljubljani. Leta 1901. je dobila »Danica« posestrimo v Gradcu; ustanovila se je »Zarja«. Tako je katoliški dijaški pokret naraščal od leta do leta. Posebno živahen je bil katoliški dijaški pokret v zadnjih letih pred vojno, posebno v literarnem oziru, o čemur je najlepša priča »Zora«. S Slovenskega je šinila iskra katoliškega pokreta tudi med ostale slovenske narode.

Današnji rod gleda s hvalečnostjo in ponosom nazaj v preteklost in se spominja vseh tistih, ki so se borili za katoliška načela in prinašali kamenčke k ponosni stavbi slovenske katoliške organizacije. Ob priliki, ko praznuje »Danica« svoj 30. letni jubilej, se mora vsak katoliški Slovenec klanjati velikim širiteljem katoliške ideje med Slovenci, ki so si pridobili za ves ta pokret največ zaslug. To so tri zvezde, ki bodo ostale z zlatimi črkami zapisane v zgodovini slovenskega naroda: pokojna dr. Mahnič in dr. Krek ter sedanji ljubljanski knezoškof dr. Jeglič.

Dopisi.

Šmartno pri Liti. Praznik 8. decembra bo orlovski praznik. Zjutraj ob osmih bodo Orli in Orlice z naraščanjem med sv. mašo prejeli skupno sv. obhajilo. Popoldne ob pol treh pa bo med lepim sporedom slovesen sprejem novih Orlov. Starši in vsi drugi ljubitelji krščanskih organizacij, pridite na popoldansko slavnost!

Poljčane. Obče znano je, da mora v smislu žel. predpisov vsaka stranka, ako naroči vagon, pri postaji za vsak naročni vagon plažiti znesek 200 Din kot varščino. Znan je pa tudi, da ta varščina v slučaju, da stranka vagona ne izrabi, zapade. Izjemnih slučajev za posamezne stranke predpis, kolikor nam je ta namreč znan, ne predvideva. — Kako se pa ta predpis na tukajšnji postaji izvaja, naj služi v

informacijo javnosti sledeči slučaj: Neka stranka je naročila voz in položila varščino. Ker pa ta stranka naročni voz isti dan, za katerega ga je naročila, ni rabila, je to g. post. načelniku javila s pripombo, da bo enaki voz nekaj dni pozneje potrebovala. Postajačalec je nato zahteval od stranke, da se izjavi, ali je voz za sebe ali svojega zeta naročila, ker, ako bi bil voz za slednjega naročen, da varščina zapade. — Ta slučaj na noben način ne vpliva ugodno na napeto razmerje, ki že ves čas obstoja med raznimi strankami in postajenačelnikom in smo prav radovedni, ako bodo mero-dajni činitelji tako postopanje od strani postajenačelnika odobraval. Bomo videli!

Otroci, le pridno jo jejte in mamici, očku povejte da „Mirim“ vse bolj vam diši kot vse druge sladke jedi. In kakor je roža rdeča postanejo lička cveleča in kdor vam je suh in voglat postane debel in mesnat. Otroci, le pridno jo jejte in mamici, očku povejte, da rajše kot drugo nagrado naj dajo vam to čokolado. Tovarna pa nad Mariborom bo delala z novim naporom, da nikdar ne zmanjka jedi, ki vam tako dobro diši.

Dnevne novice.

— Božične počitnice. Minister za pravo je odredil, da trajajo za letošnje v Sloveniji na vseh božičnih počitnicah od 24. decembra 1924 do vključno 6. januarja 1925. V krajih, kjer so srednje in meščanske šole, se konča pouk dne 23. decembra ob 12. uri.

— Narasla Sava. Iz Dola pod Ljubljano nam poročajo: Po večtedenskem suhem vremenu je padlo zadnje dni toliko dežja, da je Sava udarila čez bregove, poplavlila travnike, polja in ceste, da smo odtrgani od železniške postaje v Lazah in nam dohajajo ljubljanski časniki in sploh vse pošne pošiljke po precejšnjem ovinku čez Domžale.

— Še za 2000 let zadostuje množina premoga, pa že hitre interese za nakupom črnega diamanta, koliko bolje je treba hiteti z naročbo pri listu »Prerode« (s prilogo »Zdravje«), ker se bo isti tiskal v omejeni nakladi. — Uprava »Prerode«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

— Kdor žepnega koledarja Kmetijske zveze ni razpečal, naj ga vrne tajništvu Kmetijske zveze (Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana). Pošli so vsi izvodi, mnogi pa koledar še naročajo. Kdor bi koledar prepoznal vračal, nas oškoduje.

— II. Književna tombola Jugoslovanske Matice. Vse one, ki si hočejo pomnožiti svojo domačo knjižnico in sploh vse ljubitelje naše leposlovne knjige opozarjamo na II. književno tombolo Jugoslovanske Matice. Posamezna tombolska tablica stane 3.— Din. Vsi dobilki vsebujejo 7289 knjig naših najboljših pesnikov in pisateljev, med njimi dr. Tavčar, Finžgar, Meško, Zupančič, Gradnik, dr. Sorli itd. Amba ima šest knjig, terna deset, kvaterna štirinajst, činkvin sedemnajst, prva tombola pa je književna redkost: vsi letniki Dom in sveta od prvega naprej. Slovenci, sezite po tablicah književne loterije.

— Dinarski dan Jugoslovanske Matice. — Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani uljudno prosi vse one faktorje, katerim je poslal prošnjo za prireditve »dinarskega dne« v Sloveniji, da mu eventualne zneske, ki še niso nakazani, takoj nakažejo. Vsled svoje kontrole mora odbor to tudi pismeno ogirati. Da pa zmanjša pošne stroške, naj velja ta prošnja. Do danes nakazana zbirka »dinarskega dne« v Sloveniji znaša 123 tisoč 335,50 dinarjev. Jugoslovanska Matica se tudi tem potom in ponovno zahvaljuje vsem nabiralcem in darovalcem.

— Nova telefonska zveza Belgrad—Bukarešt. Te dni je bila izročena prometu nova telefonska zveza Belgrad—Bukarešt.

— Vihar na Sušaku. V noči od četrtega na petek je divjala na Sušaku silna nevihta z viharjem. Lilo je celo noč in tudi še v petek dopoldne. V četrtek dopoldne ob trideset na 12. so čutili na Sušaku močan navpični potresni sunek.

— Smrtna nesreča. 62 letna Marijeta Puher v Dobrem polju pri Dabovljici je sušila lan. Pri tem se je pa tako močno opekla, da je na potu v ljubljansko bolnico umrla.

— Pomanjkanje pitne vode v Dalmaciji. V dalmatinski okolici je nastalo občutno pomanjkanje pitne vode. Ljudje pijejo tudi kalno vodo. Nevarnost je, da se radi tega pojavi bolezen.

— Vlomi. Iz Krškega poročajo, da so neznaní tatovi v noči na 30. novembra vlomili v gostilno Franca Vamca in odnesli 700 Din gotovine in dva kilograma suhega mesa. V

gostilni Edvarda Kriegerja so odnesli kilogram sira. Gostilničarju Murku so odnesli 750 Din gotovine.

— Zvonarna strojnih tovarn in livarn d. d. v Ljubljani je prejela med drugimi tudi to-le priznanico: Naročena zvana A od 349 kg in F od 107,5 kg smo prejeli, posvetili in dvignili v zvonik. Z izdelkom in glasom smo popolnoma zadovoljni. Zvonovi so v polnem skladu in harmoniji z našim starim tretjim zvonom. Na odlični izvršitvi in harmoniji Vam izražamo svojo zahvalo. Kot staro, solidno in vsega zupanja vredno tvrdko Vas vsem cerkvam najtopleje priporočamo. — Cerkveno predstojništvo v Dardi, 17. nov. 1924.

— Želodčne bolečine zginajo po uživanju Radenske vode!

— Lepo darilo najboljši naložen denar, zato kupujte samo res lepe in porabne predmete, ki odgovarjajo današnji modi pri tvrdki P. Magdič, nasproti glavne pošte. Razstava dne 7. in 8. t. m. Oglejte si tudi cene v izložbah.

— Opozarjamo na današnji oglas modne trgovine Šinkovec nasl. K. Soss.

Primorske novice.

— Slovenske predstave zopet dovoljene. Na posredovanje slovenskih poslancev pri vladi v Rimu se je prefekturni odlok o prepovedi slovenskih predstav v Julijski Benečiji zopet umaknil. V veljavi ostane le cenzura za tekst predstav. Sedaj je vprašanje, ali bodo morala društva vselej sama oskrbeti italijanski prevod? To bi napravljalo društvom seveda ogromne težave in stroške.

— Kanal ima zopet sodnijo. Dne 1. t. m. se je zopet naselila v Kanalu kanalska okrajna sodnija, ki je v zadnji dobi uradovala v Gorici.

— Tiskovna »svoboda«. »Goriška Straža« od zadnjega pondeljka je bila zaplenjena, ker je kakor vsi drugi listi v Italiji poročala o Balbovem procesu proti »Voce republican«. Seveda je tudi slovensko ljudstvo kljub temu vedelo resnico, da je v tem procesu tožitelj general Balbo, veliki fašistovski močnik obselel na zadnje na zatožni klopi kot obtožene.

Štalarske novice.

— Št. dijaški dan v Mariboru se bo praznoval po sledečem sporedu: V nedeljo, 7. dec.: Popoldan ob pol 6. v cerkvi sv. Alojzija premišljevanje in večernice za katoliško inteligenco. Govorič g. Fran Hrastelj. — V ponedeljek, 8. dec.: Zjutraj ob pol 6. pobožnost v cerkvi sv. Alojzija, govor, sv. maša, skupno sv. obhajilo vsega dijaštva in starešin ter posvetitev dijaštva Devici brezmadežni. Obrede izvrši škof dr. Andrej Karlin. — Predpoldan ob pol 11. slavnostno zborovanje v dvorani Zadruga banka. — Popoldan ob 5. istotam akademija. Nastopi dijaški Orel, članice, naraščaj; skupine, deklamacije in pa moški zbor katoliškega dijaštva.

— »Slovenec« v Mariboru kljub strahoviti »Jutrovi« nevošnjivosti prav dobro napreduje. Seveda ni vse eno, ali se pošilja v Maribor dnevno 80 ali pa 500—600 izvodov. Razlika nekaj zaležela! Da to »Jutro« ni všeč, je razumljivo! Saj bi sicer ne bil brez vsake potrebe napisal 28 vrstic dolge reklame za naš list Hvala zanj! Le še večkrat kaj! Naročnike po mesečno 10 Din naj pa »Jutro« prešteje najprej v vrstah svojih odjemalcev in ko bo z njimi gotov, naj šele pričena pri »Slovencu«. Saj je še v pregovoru: Za vsak denar se dobi menda le še — »Jutro! Ali hočete morda še kak drug dokaz?

— Podružnica »Slovenčeve« uprave v Mariboru, Koroška cesta št. 1 sprejema naročila na oglase za novoletno številko (novoletna voščila in druge oglase) vsako dopoldne od 10 do pol 1 popoldne. Tozadavna notica v eni zadnjih številki je bila pomotna. — P. n. naročniki in interese se vabijo, da se v vseh zadevah našega lista obračajo naravnost na našo podružnico.

— Potres v Brežicah. Iz Brežic nam poročajo 4. decembra: Snoči 3. decembra okrog pol 11 je Brežice vznemiril hud potresni sunek v smeri od vzhoda proti zapadu. Ljudje so vsi preplašeni bežali iz hiš na prosto. Po mnogih hišah je padal od zidov in stropov omet. K sreči sunek ni dolgo trajal. Tekom noči so se med preplašenim prebivalstvom začele širiti vznemirljive vesti o potresni katastrofi v Zagrebu, kar pa se je kmalu izkazalo, da ni res.

— Katoliško izobraževalno društvo v Tebarjih priredi v nedeljo dne 7. t. m. po litanijah v društveni dvorani Miklavžev večer za otroččke.

— Iz Šmarja pri Jelšah. Tukajšnje prostovoljno gasilno društvo priredi v nedeljo dne 7. decembra in na praznik dne 8. decembra t. l. ob štirih popoldne dve gasilski igri in sicer »Gasilca samo hoče« in »Anžek gasilec«. Za obilen obisk se priporoča društveni odmor.

Najboljši šivalni stroj je edino le

Josip Petelinc

znamka

Griffzner in Adler

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana

bilu Presema-vaga spomenika

Pouk v rozenju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo

Nič slepomišenja!

»Učitelj« Tovariš je objavil v zadnji številki 5 sklepov in ugotovitev v seji ožjega sosveta poverjenišva UJU — Ljubljana, z dne 3. decembra 1924 ter jih predložil slovenskemu učiteljsstvu.

Prvi in drugi sklep nas toliko ne zanimata, ker zadevata notranje zadeve UJU, v katere se mi ne nameravam vtikati. Nadaljnje 3 ugotovitve pa ne moremo molčati, ker zadevajo »Slomškovo zvezo« in niso točne. V III. točki je ta sosvet ugotovil, da so se vršile premešitve stalnega učiteljskega nad naprednim učiteljskim tudi pred prevratom. Res, priznamo in dostavljamo še, da tudi nad nenaprednim, in sicer za časa barona Heina. Ampak dejstvo je, da vsekdar po predhodnih disciplinarnih preiskavah. Nam je znan celo dr. K. J. Knežgerjev izrek: Težje je na Kranjskem postaviti učitelja kot dvornega svetnika. Tudi nam je znano, da so bile preiskave v zadevah prestav Potokar, Germek, Zirovnik itd. Rezultati teh preiskav so menda še danes shranjeni v arhivu prosvetnega oddelka. Toda tega ne izpodbijate, da so bili vsi, ki so bili po zakonu prestavljeni iz službenih ozirov — predstavljeni le na enaka mesta, kakor so jih imeli prej. Takega unikuma, da bi bil kdo kdaj prej prestavljen brez preiskave in brez količ-kaj opravičljivega vzroka iz šole z 28 učnimi osebami na najnižjo organizirano šolo daleč od Ljubljane — zgodovina učiteljskega stanu ne pozna. Ne pozna pa tudi takega slučaja, da bi bil nadučen degradiran na isti šoli za učitelja! To je bilo prihranjeno šele za Jelerčeve strahovlade, koje dejanje bode ostalo zapisano v analih učiteljske zgodovine s krvavimi črkami.

Očitek, da so se vršile prestave s pomočjo »Sl. zveze«, odklanjamo. To je samo nelepo opravičevanje, nečedno pranje vodstva UJU, ki bi rado ostalo čisto in nedolžno pred svojimi lastnimi pristaši ter pred vso pošteno slovensko javnostjo, ki obsoja tako grdo krutost. »Slomškova zveza« je bila dobila svojega zastopnika v višjem šolskem svetu šele po prevratu in to zato, ker je bila pristala na to, da je bil g. Gangl imenovan za višjega šolskega nadzornika. Do tedaj pa sploh ni imela v dež. šol. svetu svojega zastopnika. Tedanji predsednik »Sl. zveze« je bil sicer član dež. šol. sveta, a ga ni bila odposlala »Sl. zveza«, ampak bivši deželni odbor in pa stranka. In naj so li sedanji funkcionarji in člani »Sl. zveze« odgovorni za dejanja v preteklosti, ki jih niso sami ne ustvarili, ne povzročali, dasi so bila — to ponavljamo — ta dejanja čisto zakonito izvršena. Če bi bil kdo odgovoren za pretekle dejanja, tedaj je to g. Luka Jelenc, ki je s svojo strankarsko strupenostjo in z zaničevanjem krščanskega učiteljskega povzročil ustanovitev »Slomškove zveze«, česar mlajše učiteljsvo niti ne ve.

Na IV. sosvetovo ugotovitev le to, da je vsakomur, ki količak pozna naše strémiljenje, znano tudi naše prizadevanje po avtonomnih šolskih korporacijah. Da pa se to vprašanje ni dalo izvesti tekom dobrih dveh mesecev pri razmerah, v katerih je bila prejšnja vlada, je tudi na dlani, kar gotovo uvidi vsak najmlajši političar UJU-ja in slepomišenje v tem pogledu ne bo uspelo, kakor tudi glede stalnosti ne — vsaj toliko časa, dokler ne popravite storjenih krivic, ki ste jih prizadevali tolikim tovarišem in tovarišicam in vsemu stanu, o čemer nas bode poučila bodočnost, ako ne popravite kmalu krivic v dejanju.

Glede V. točke pa boste dobili odgovor v posebnem članku, ker mi danes niso pri roki

»BUDDHA«

TRADE MARK

Vsakomur, ki ljubi svoje zdravje,

se priporoča

čajne mešanice

najfinjših indijskih in kitajskih čajev s znamko

»BUDDHA«.

Priporoča se za zjutraj in popoldne indijske,

za večer pa kitajske mešanice,

Dobiti jih je v vsaki trgovini.

dokazi, ki bodo ovrgli vaše trditve, češ, da je »Slomškova zveza« kriva, da še nismo enotno organizirani. Samo to lahko ugotovimo, da vsak količnik razsoden učitelj lahko izprevidi že iz vaših lastnih besedi in stavkov, polnih reakcijonarstva in utesnjevanja svobodnega mišljenja in kretanja — kje je krivda. Izjavljam pa, da stojimo odločno na stališču, da bodi učiteljska organizacija nadstrafkarska in se pečaj samo z vprašanji, ki so skupna stanovska zadeva vsega učiteljsstva. Vsa sporna kulturna in politična vprašanja, ki ne tangirajo šolstva neposredno, naj izključuje, kakor to dela enotna organizacija srednješolskih profesorjev in meščansko-šolskih učiteljev. Toda kaj takega ne prenese Jelenčeva nestrpnost, o čemer bi lahko veliko povedali meščansko-šolski učitelji, ki so srečni, da jih ne moti in meša več Jelenčeva starokopitnost. Veseli pa nas, ker tudi po teh ugotovitvah sodimo, da se svita.

Neprekosljivi so le
EXCELLA
Sivinski stroji.
Nedosežni v konstrukciji in materijalu. Izredno nizke cene. Ogledajte si jih pred nakupom.
J. GOREC, Ljubljana
Palaca Ljubljanske kreditne banke

Stanovanjska anketa.

Veliki župan ljubljanske oblasti je spoznamo z velikim županom mariborske oblasti sklical za dan 6. decembra anketo za zaščito najemnikov, ker bodo isti po 31. decembru t. l. ostali brez vsake zaščite z ozirom na to, ker dosednji stanovanjski zakon izgubi svojo veljavo, novega zakona pa ni mogoče predlagati, ker je parlament razpuščen. Dnevni red te ankete naj bi obravnaval zaščito najemnikov, zlasti ali naj obsega zaščito zgolj najeme, ne pa tudi zakupov, takozvanih »mešovitih« stanovanj, do kdaj naj velja dogovor, o odgovodi stanovanj in o najemnih cenah, glede katerih bi bila oblastva event. primarna uporabljati predpise zakona o pobijanju draginje.

Ankete, ki jo je vodil g. dr. Goršič, se je med drugimi udeležili gg. Nagode in Pernuš od višjega deželnega sodišča, predsednik gerentskega sveta mesta Ljubljana g. dr. Dinko Puc, bivši župan mesta Maribor g. Gerčar, ravnatelj dr. Šubie iz Celja, zastopnik mesta Ptuj, inž. Šuklje za Zvezo industrijcev. Od organizacij so prisostvovali po svojih odposlancih veza društev hišnih posestnikov, ki zastopajo 16 različnih društev hišnih posestnikov v Sloveniji, Osrednja zveza državnih uradnikov, Organizacija zasebnih nameščencev Slovenije, Osrednje društvo jugoslovanskih železničarjev itd.

Predsednik ankete prečita brzojav ministrstva za socialno politiko, glasom katerega preneha zaščita najemniškega zakona z dne 31. decembra. Isto ministrstvo pa želi, da se dobi kak način sporazuma med najemniki in posestniki.

Predsednik društva hišnih posestnikov g. Frelj izjavi, da društvo ne pripozna nobene novega stanovanjskega zakona in svari vsako vlado, da premisli, predno izda kako naredbo v prid najemnikov. Opozarja, da so dosedanje najemnine veliko preizkušnje, da bo stanovanjska beda z ukinitvijo zakona do malega odpravljena in da bodo hiše razpadale, če ostane stanovanjski zakon v veljavi.

Dr. Puc je predlagal šestmesečni odpovedni rok in sicer na ta način, da bi bil izsejitveni rok 1. maja in 1. nov. Svoje izjave so podali g. Bekš za Osrednjo zvezo javnih nameščencev, g. Gerčar za mestno občino mariborsko, g. Golmajer za Organizacijo zasebnih nameščencev, ki je povdarjal, da je, ako se pusti zadeva hišnim gospodarjem, da jo ti rešijo brez vsake kontrole z najemniki direktno, to povsem pogrešeno. Izraža vsled tega upravičen dvom v uspeh ankete. Ako na sestanku samem pride do sporazuma, kdo bi bil tako naiven, da bo mislil, da bodo vsi gospodarji smatrali ta sporazum za pravno obvezan. Smatra kot edini izhod izdajo takojšnje vladne naredbe, s katero naj se hišnim posestnikom dajo event. koncesije glede višine najemnine, v ostalem pa naj se s to naredbo zaščitijo najemniki kot dosedaj.

Nadalje so govorili še g. Lilleg, predsednik Osrednje zveze javnih nameščencev, zastopnik Udruženja jugoslovanskih železničarjev in drugi.

Na prošnjo predsednika ankete je prečital predsednik društva hišnih posestnikov zahteve, katere so bile sprejete na seji imenovanega društva in so: »O podaljšanju stanovanjskega zakona ni govora, ker zato ni nobenega povišja, ker so postale sedaj normalne razmere. Pripravljeni so napraviti sporazum z najemniki pod sledečimi pogoji: Vsi poslovniki lokalni so prosti vsake zaščite, se smejo poljubno odpovedati, vendar pa prevzame društvo odgovornost, da bo vplivalo na svoje člane, da naj najemnine znaša v zlati pariteti najemnine iz leta 1914. K poslovnim lokalom spadajo vsi državni uradi, zasebne pisarne, odvetniške, notarske pisarne, prostori za zdravniške in sploh sobe, kjer se razum stanovanj izvršuje še kak poklic. V posebnih slučajih bi se smela zahtevati za te prostore tudi višja najemina od zlate paritete.

Odpovedati se sme stanovanje: če lastnik rabi stanovanje za sebe ali opravljanje svojega posla, ako hišni lastnik rabi stanovanje ali opravljanje svojega posla za svoje sinove, hčere, ki se poroče, za svoje starše, brate in sestre ali če rabi stanovanje za hišnika, če na-

jemnik ne plača pogojene najemnine po preteku običajnega ali za najemnino določenega roka, če ga je lastnik k plačilu opomnil in za kar mu je dovolil rok najmanj 24 ur, če je bil najemnik obsojen radi kaznivga dejanja, izvršenega nad lastnikom ali njegovo v hiši živečo soprogo, če je najemnik rabil stanovanje za drug namen kot stanovanje in če ni poproje dobil dovoljenja hišnega gospodarja, če najemnik brez dovoljenja hišnega gospodarja odda celo ali del stanovanja v podnajem; podnajem se prepusti gospodarju, tekem 1. 1925. si pridržijo lastnik pravico odpovedati ono stanovanje po svoji volji tistemu najemniku, ki si ga sam izbere.

Najemnine se določijo sledeče: Vsi bolje situirani stanovi kakor trgovci, odvetniki, zdravniki, notarji, inženirji in drugi prosti poklici plačajo za stanovanje polno zlato valuto najemnine iz leta 1914. Vsi ostali najemniki plačajo za stanovanje polovico zlate valute iz leta 1914. Izvzemši državne nameščence, ki plačajo 20kratno najemnino iz leta 1914. do 1. maja 1925, do katerega časa jim mora narodna skupščina povišati njih prejemke.

Ker so smatrali trije navzoči zastopniki privatnih nameščencev te pogoje za take, da ž njimi sploh ni mogoče priti le deloma v sklad s plačilnimi zmoglostmi zasebnih uradnikov, je prečital tajnik Organizacije zasebnih nameščencev g. Golmajer sledečo izjavo: »Podpisani zastopniki zasebnih nameščencev z ozirom na zahteve društev hišnih posestnikov, padane na anketo za zaščito najemnikov dne 6. decembra 1924, s katerimi zahtevajo hišni posestniki povišanje najemnin v visokosti polovice zlate valute najemnin 1914 za zasebne nameščence, izjavljajo, da je ta temelj, na katerem naj obravnava današnja anketa, nesprejemljiv z ozirom na njihovo plačilno zmoglost, ter zapuščajo anketo, sware pa v dobrobit države, da ista ne dovoli tega povišja. Stagnacija dela občutijo najbolj privatni nameščenci in vsled tega je predlog društva hišnih posestnikov neizvedljiv nad privatnimi nameščenci, ker ti najemnin ne bi mogli plačati in bi bili vsled tega vrženi iz stanovanj.« Po prečitavanju te izjave so se zastopniki zasebnih uradnikov odstranili.

Društvo najemnikov za Slovenijo se ankete ni udeležilo, kar je bilo sklenjeno na javni seji in kar je imenovano društvo sporočilo s svojim dopisom z dne 4. t. m.

Anketa se je ob eni popoldne še vršila in ni prišlo do nobenega drugega sklepa, razun tega, naj velja trimesečni odpovedni rok za vse.

Božično veselje

bo priklopelo do vrhunca, ako boste svoje obdarili s primernimi potrebščinami ali z dežnimi plašč, ki bo gospodom še najbolj dobrodošel.

Drago Schwab, Ljubljana.

Ljubljanske novice.

Ij Vsi na akademijo katol. srednješolcev, ki bo danes, v nedeljo, ob 8. uri zvečer v Rokodelskem domu! Na sporedu je petje, deklamacije, govori, dramatična slika in telovadba. Vstop brezplačen.

Ij Misijonski praznik sv. Frančiška Ksaverija v cerkvi sv. Jožefa: Ob 8. zjutraj: Slovenska sv. maša. Ob 5. popoldne: Misijonska pridiga s petimi litanijami. V veliki dvorani hotela Union: Ob 8. zvečer: Sv. Frančišek, veliki misijonar. (Govori g. urednik F. Tersegla.) Skioptične slike. (Razlaga mons. V. Steska.) Ob sklepu živa slika. Iz prijaznosti zapoje slov. glasbeno društvo »Ljubljana« pri slavnosti sledeče pesmi: Il. Rihar: Ko v jasnem pasu. 2. Dr. Kimovec: Večerni zvon. 3. Čajkovskij: Angel vopijaše.

Ij Oton Planinc †. Včeraj je po dolgotrajni bolezni umrl Oton Planinc knjigovodja ljubljanske podr. SGRJ v pok. v 57. letu starosti. Grafična organizacija je izgubila z njim enega najzaslužnejših delavcev. Pogreb bo v ponedeljek, dne 8. t. m. ob 2. popoldne iz splošne bolnice k Sv. Križu. O njegovih zaslugah govoriti bi bilo odveč. Kdo ne pozna dobrega in požrtvovalnega ter vedno veselega Planinca? Vse zrelo življenje — čez 30 let — je delal neumorno za dobrobit grafičnega delavstva, delal do svojega življenjskega mraha. Za vse je skrbel tekom svojega življenjskega dela. Mladim in starim, v bolezni in brezposelnosti, v času onemoglosti, na potovanju in v časih borbe — je bil dobrotnik, neomajen in vztrajen, ki je lajšal tovarišem bedo. Kot društveni knjigovodja in nad 30letni predsednik Dobrodelnega društva grafičnega delavstva za Slovenijo si je stekel neenljivih zaslug. V splošno dobrobit je zanemarljivo tovariš vse možnosti, da si izboljša socialni položaj, zlasti življenje sebi in da osigura bodočnost svojcem. Reče je ostal, da je lahko služil revežem in kot revež je umrl. Le za sluge so ostale po njem, zasluge, ki jih je in ki jih še danes uživa grafično delavstvo. — Dobri tovariši O. Planinc ne more več občutiti naše hvalečnosti. Vencev ne more videti umrlo oko, bešednih izrazov hvalečnosti ne more slišati gluho uho in prgišča peska, ki ga bodo metali v slovo na njegovo krsto, ne more občutiti mrzlo telo. — Zapustil pa je družico, ki jo je v življenju ljubil in skrbel za njo. Vdovo je pustil in njej naj bo posve-

čena hvalečnost grafičnega delavstva. — Umrl je mož, a duh njegov bo živel med nami. Slava njegovemu spominu!

Ij O električni cestni železnici se govori, da bo radi varčevanja sedaj na zimo reducirati nekaj starejših uslužbencev od prometa. Menda je vzrok ta: Letos je prišel k železnici novi vodja inž. Vrečko. Ker pa nova metla dobro pometa, je tudi on hotel vse vozove prenoviti na en mah. V ta namen je bilo treba dveh novih ključavničarjev in več pomožnih moči. Sedaj, ko ni več dela in ko so poprave toliko stale, pa so začeli gospodje premišljevali, kako bi izdatke pokrili z višjimi dohodki. Sklenili so, da bodo zvišali vozne listke od 6 kron na 8 kron. To bi bilo res nekaj nezasiščenega za Ljubljano, tramvaj bi postal le luksuz za tiste bogatine, ki jim je v avtomobilu preveč dolgočasno. Zato bi pa bili udarjeni starčki in delavci. Zato ni čudno, da jim ta načrt ni uspel. Sedaj pa gospodje mislijo prihraniti tudi denar na ta način, da bodo reducirali nekaj starejših uslužbencev pri prometu, mesto da bi šli mladi iz centrale, če je to res potrebno. Sedaj je sklenjeno, da bo na dolenjski progi v bodoče samo ena oseba na vozu za voznika in sprevodnika obenem. Kdor se je kedaj vozil z dolenjskim tramvajem, bo pritrldil, da je včasih tako poln, da bi po novem načrtu električna železnica ne dobila niti vinarja, ker bi voznik ne mogel kasirati, ali pa bi voznik kasiral, voz pa stal pol ure na mestu. Tega pa bi zopet potniki ne čakali in bi rajši hodili peš. Pa to bi bila stvar cestne železnice. Stvar javnosti pa je, da protestira proti odpustu starih uslužbencev sedaj na zimo na škodo javnemu prometu.

Ij 25 letnico, odkar je nepetrdoma v eni službi, obhaja sobarica pri prim. dr. Gregoriču v Ljubljani Franja Stanta. Da vlada v tej rodbini pravo prijateljsko razmerje, dokazuje dejstvo, da je tudi kuharica Marija Ceme nepetrdoma že 35 let v službi pri tej rodbini. Naj bi to razmerje vladalo še dolgo let in našlo mnogo posnemanja.

Ij Miklavž v Ljubljani. Kakor vsako leto, je bil tudi letos Miklavž sprejet od naših malih in velikih otrok z odprtimi srci in odprtimi rokami. Šentpeterski Orel je tudi letos privedel lepega Miklavža v veliki Unionovi dvorani, ki je bila natlačena polna velikih in malih Miklavževih častilcev. Miklavžev prihod je bil letos še posebno sijajen in svečanosten. Poleg običajnega spremstva ga je spremljalo 28 angeljev. Takoj ob dohodu vrh oblakov je pozdravil velikega Miklavža zbor 28 angeljev z resno in svečano recitacijo. Ob prihodu na zemljo sta Miklavža pozdravili dve deklici, ki sta bili bogato obdarjeni. Po slovesnem nagovoru je pričel Miklavž deliti darila pridnim otrokom. Za strah porednim pa je skrbelo 16 parkljev pod vodstvom Mefista in Luciferja. Vse je bilo aranžirano zelo okusno, pestro in dostojno. Po Miklavževem odhodu in odhodu njegovih pridnih otrok je nastopil La ket brada s svojimi šalami in darovi za odrasle. Cela prireditev je trajala dve uri ter je zapustila v srceh otrok najlepše vtise, odraslim pa je bila čist in lep spomin na dneve otroške mladosti. Šentpeterskemu Orlu in njegovemu Miklavžu z vsem spremstvom najlepša hvala!

Ij Umrl je Puhar Marjan, četrtošolec, sin oficijala g. Puharja. Pogreb pokojnega se vrši v ponedeljek dne 8. t. m. ob treh popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnice v Ljubljani na Zaloški cesti. Naj v miru počiva!

Ij Gospodinje pozor! V dvorani »Nar. doma« bo od torka dalje vsako popoldne ob 4. in 5. uri poskušnja z novim pralnim aparatom. Več v oglasu!

Ij Knjižnica Prosvetne zveze, Miklošičeva cesta 7 (Vzajemna posojilnica), je odprta vsak delavnik od 9. do 12. dop. in od 2. do 6. pop., ob ponedeljkih in petkih pa od 2. do 7. zvečer. Proti malenkostni odškodnini posoja lepe slovanske, hrvatske in nemške knjige v s k o m u r, ki se izkaže s kako legitimacijo. Imeniki knjig so na razpolago v knjižnici, kjer si lahko vsak v miru izbere knjige, ki jih želi.

Ij Potresna opazovalnica. Te dni sta bila postavljena v kleti tukajšnjega zavoda za meteorologijo in geodinamiko (Dvorec) dva aparata za beleženje potresov. Sedaj čakajo samo, da ljubljansko ravnateljstvo pošte uvede ljubljanski telefon. Po njem bo opazovalnica namreč direktno zvezana z Belgradom radi določenja pariškega oziroma greenwickskega časa.

Ij Promenadni koncert godbe dravske div. oblasti v »Zvezdi« v nedeljo 7. t. m. ob 11 (kapelnik dr. Jos. Cerin). — Spored: 1. Masenet: Overture k operi »Kralj Lahorski«. 2. Rendla: Srpski zvuci. 3. Zajc: Fantazija iz opere »Šubie Zrinski«. 4. Delibes: Intermezzo iz baleta »Naila«. 5. Strauss: Potpurri iz opere »Netopir«.

Ij Ogled tovarne pletenin in tkanin Josip Kunc & Komp., Poljanski nasip (stara cukrarna) priredi Slov. trg. društvo Merkur v Ljubljani za člane in prijatelje društva na praznik, to je v ponedeljek dne 8. decembra 1924. Zbirališče ob devetih dopoldne pri Šentpeterskem mostu (Ambrožev trg).

Ij Tvrda I. Maček, Aleksandrova c. 12, prodaja vsa oblačila za gospode in otroke do božičnih praznikov po znatno znižanih cenah.

Ij Mestni magistrat opozarja na razglas, ki se tiče odprtih gnojšč (gnojnih kupov) ob vrtovih in na dvoriščih precej zazidanih delov našega mesta in v neposredni bližini javnih

cest in potov. Tozadevni razglas je nabit na občinski deski mestnega magistrata v Ljubljani in v Sp. Šiški.

Naznanila.

Katol. društvo rokodelskih pomočnikov vabi vse svoje člane k prazovanju praznika Brezmadežne v Križansko cerkev. Ob sedmih zjutraj bo na praznik v ponedeljek 8. decembra govor, sv. maša s petjem in mod sveto mašo skupno sv. obhajilo društvnikov.

Senjakohsko prosvetno društvo naznanja, da se bo vršilo drevi ob pol 7. kratko predavanje, nato pa redni letni občni zbor. Člani in prijatelji društva se vabijo k obilni udeležbi.

Frančiškanska prosveta. V torek 9. decembra predava zdravnik g. dr. Breclji: »Kako dihamo in jejmo.« Zeli se primerna udeležba.

Jugoslov. novinarsko združenje, sekcija Ljubljana, sklicuje za nedeljo, 14. t. m. ob 10. dopoldne v restavraciji pri Mraku v Ljubljani izredni občni zbor. Na dnevnem redu je vprašanje kolektivne pogodbe.

Redni letni občni zbor Društva ljubiteljev poljskega naroda se vrši v petek dne 12. t. m. ob pol 18. uri v prostorih Slovenske matice z običajnim sporedom. — Prijatelji društva vabljani.

Šiškarji! Za novo cerkev se priredi drevi ob pol osmih v samostanski dvorani gledališka predstava »Lovski tat«. Ker je čisti dobiček namenjen za novo cerkev sv. Frančiška v Šiški, se vljudo vabite.

Odbor pevskega društva »Ljubljanski Zvon« vabi v društveni zbor pevce in pevke, ki imajo dober glas in posluh ter imajo resno voljo do rednega sodelovanja v zboru. Vpisovanje in preizkušnje od torka 9. decembra do 13. decembra vsak večer od 6—7 v društvenih prostorih Narodni dom I. desno.

Upravni odbor Oficirskega doma ljubljanske posadke priredi 17. t. m. v dvorani Kazina »Zvezda«, I. nadstr. veliko svečano zabavo v čast rojstnega dneva Nj. Vel. našega kralja. Začetek ob 20. uri 30 min. — Na to zabavo se vabijo vsi tukajšnji gg. oficirji v rezervi, v pokojni in v ostavki. Posebna vabila imenovanim se ne bodo dostavljala. — Obleka: frak, ozir. svečana uniforma izven ustroja. — Upravni odbor Ofic. doma.

Morda ne veš,

da je 4. decembra 1268 zapustil vojvoda Ulrik Koroško in Kranjsko češkemu kralju Otakarju;

da je bila 6. decembra 1461 ustanovljena ljubljanska škofija;

da so 10. decembra 1877 vzeli Rusi Plevnen, turško trdnjavo v Bolgariji;

da je bil 13. decembra 1545 otvorjen tridentinski koncil;

da bodo aeroplani v bodoče vozili brez šuma, tako pravijo poročila o novih poskusih na Angleškem;

da priporoča neki ameriški zdravnik post kot pomlajevalno sredstvo, iz česar sledi, da smo vsi sami otroci, ker smo se med vojsko toliko postili;

da bodo vpeljali v Berlinu boksanje v šolah kot obvezen predmet, kar staršem že zato ni všeč, ker bodo dijaki pri izdelovanju domačih nalog preveč pridni;

da so vpeljali v Ameriki za pijance prav učinkovito kazen: zaprejo jih in morajo izpiti vsak dan določeno število kozarcev vode;

da je v Češkoslovaški toliko premoga preveč, da delajo v premogovnikih samo tri dni na teden;

da so poskusili v Parizu mobilizacijo s pomočjo brezčignega brzojava in so obvestili vse moštvo 11. pešpolka že tekom dveh ur;

da so imeli v Trstu tibotapei s kavo poseben kanal pod zemljo, po katerem so spravljali kavo iz skladišč v druge prostore;

da je te dni 75 let, odkar so v Budimpešti napravili vržni most, znamenit tudi zato, ker je moral vsak pešec plačati dva krajcarja davka, s čimer se je začel konec neobdavljenja plemičev;

da nastopa Indijanec Oska-Man (zelena koruza) kot pevec na odrih, kar je pač nekaj posebnega;

da so ukradli tatovi vse polno zlatih palic, poslanih iz Južne Afrike v London, vrednih okoli 10 milijonov funtov (3200 milijonov dinarjev, in so jih namestili s svincom;

da so potopili Amerikanci, izpolnjujoč sklepe washingtonske konference 1921-22, vojnih ladij v vrednosti nad 152 milijonov dolarjev;

da živi v norišnici v Parizu 108 let stara ženska, največja doslej v norišnicah ugotovljena starost;

da so odkopali v Tripolitaniji krasno palačo rimskega cesarja Septimija Severa, z več sto prav dobro ohranjenih kipov;

da je padla na Francoskem cena sladkorja od 296 frankov, ki si jih moral plačati lani za 100 kg, v zadnjem tednu na 187 frankov; to pa zato, ker so napravili lani 480.000 ton sladkorja, letos pa 760.000;

da je izumil Anglež Mr. Elwell aparat, s pomočjo katerega v filmu nastopajoče osebe in dejanja tudi slišimo;

prosim Te, da se gotovo udeležiš dijaškega komerza v Unionu!

Prosveta.

Iz spominov na Puccinija.

Puccinijev prijatelj, ki je več let spremljal mojstra na potovanjih po inozemstvu, ki je bil njegov zvesti sodrug in ljubeznivi tajnik, je odprl vrata. In nekam tesno je postalo človeku, ko si zagledal visoko, vitko postavbo Giacoma Puccinija, ki je vstopil za gospodom Schnablom Rossijem v dvorano.

To je bilo na Dunaju, pri enem izmed poslednjih obiskov Puccinijevih. Znano je že bilo, da mojster že več let ni nič kaj zdrav. Vendar si menil, da to ne bo res, ko si pogledal visoko vzravnane, izredno elegantno oblečene gospoda, ki je imel na kratko pristrižene diplomatske brčice in je bil videti v obraz nenačuden zdrav. Prav malo je bil podoben slikam, ki smo jih imeli o njem. Postaven je bil in svoje nekoč bujne lase, ki jih imajo navadno glasbeniki, je bil ukrotil nad visokim čelom v skrbno izravnanu frizuro tajnih svetnikov in diplomatov. V angleških brkih so se blestele bele nitke, gube so bile zarezane krog nosu in ust. Obraz je bil močno rdeč in ni laški. Podoben je bil starejšemu kavalirju, ki je bil utrujen, ravnodušen in zelo eleganten in je prišel z lova s svojega posestva v mesto. A ko je pričel govoriti, je bil kmalu Italijan v njem. Že ko je prvih besedah se je izpremenil njegov umeren, skoraj nemški obraz in kar čudno se je zdelo človeku, ko si ga videl tako živahnega. Njegovemu prijatelju Schnablom Rossiju je bilo večkrat sitno, da se je mojster tako razvnel, a Puccini ga je prav ljubeznivo preslišal. Puccini je govoril prav tiho in prav hitro. Zaradi gosta je večkrat prekinil laško govorico s francosko, ki je ni bil kdove kako zmožen. In če ni našel radi tega dovolj besed, je prav nestrpno, vendar z očarujícím smehljajem počakal, da mu je prijatelj preložil stavke. S črnimi očmi je venomer motril svoje roke, ker ga je zeblo vanje in mu je bilo to očitno prav sitno. Kar oprosčal se je, ko je dejal večkrat zaporedoma: »Mrzlo, mrzlo!«

Govorili smo, v čem se bistveno razlikujeta nemška in romanska glasba. In s pomenljivo, naglo kretnjo je dejal Puccini skoraj zapovedujoče: »Glasba pač ni narodna zadeva. Umetnost je sploh mednarodna. Če hoče biti umetnost narodna in se zato ravna po okusu naroda, tedaj že vemo, da je ta le polovična.« Prav napeto je poslušal, kakšno mu je prijatelj prevedel te besede, je zdaj pa zdaj sam pomagal s francoskimi izrazi in je brž prav razgoreto in vneto nadaljeval: Kar sem dejal o umetnosti, je še posebnega pomena za glasbo. Le vzemite nemško glasbo, ki si je osvojila ves svet. Bach, Beethoven, Mozart so last vsakega sveta in ne samo enega naroda. Kadar koli poslušam dobro glasbo, me nikoli ne zavima čigava je. To je postranska reč.

Prav energično se je zasmejal in rezko dejal: »Predsodki o narodnosti se pojavijo le ondi, kjer je glasba slaba.«

Ponovil je besede in videti je bilo, da mu je dosti na tem, da bi ga prav razumeli in je zato pričel govoriti po francosko. Če ni bil večš kakega izraza, pa se je zatekel k prijatelju po pomoč.

»Kar se mene tiče«, je dejal in se pozorno zazrl s svojimi močno zasenčenimi očmi v gosta, »pride le dvoje in poštve: če je glasba dobra — ali če je glasba slaba! Richarda Strausa igrajo po vsem svetu in nobenemu pametnemu človeku ne pride na mar, da bi vprašal, če je ta človek Nemec, Italijan, Francoz ali Senegalec. Slabo glasbo znači nekaj, kar nikoli ne vara: bolj skrivnostno se kaže, kakor pa je v resnici. In če nima uspeha izven svoje rojstne dežele, tedaj si kompozit zamenj dopoveduje, da ni uspeha zaradi narodnosti. Jaz pa pravim: Dobra glasba učinkuje vsepovsod, ves svet ji je natežaj odprt — čez mero imamo dokazov za to. Če pa kaka glasba ne more preko domačega krova, potem je jasno, da ne vsebuje onega, kar odloča.«

In to, kar odloča, je mojster koj pojasnil. »Pri glasbi imata poglavito besedo preprostost in melodija«, je dejal s povzdignjenim glasom. »Publika dobro in pravilno presoja. Vsako metafiziko, ki jo siloma pritirajo nekateri modernisti s pomočjo neznanskega orkestra — jaz za mojo osebo slišim le ropotanje — to metafiziko slišim brez ropotanja že pri Bachu.«

»In melodijo«, nežno je narisal z roko arabsko po zraku, »melodijo zaničuje samo tista lisica, ki ji je grozdje prekislo.« Naslonil se je v naslonjač in se je šele tedaj zmenil za pogovor, ko je pričel nekoliko govoriti o njegovi glasbi. To pot se ni razvnel, z zahvalo je odklonil poklon in je mimogrede odvrnil: »Pišem za gledališče in vidim, da ravna moderno operno gledališče prav barbarsko z besedilom. Nihče ne razume več, če so besede kaj vredne ali so neumne. Jaz imam rajši take knjige, ki govorijo o preprosti problemih, pa čeprav so bili ti problemi že obdelani. To so taksi problemi, ki utegnejo geniti in ogreti človeka, ne da bi bilo treba pri tem kake razlage.« In iskal je besedo, ki bi se utegnil bolje izraziti z njo. Pa jo je poiskal v svojem zakladu nemških besed, ki je bil zares kaj boren. Smehljaje je dejal: »Štimungal«

In proti koncu je še govoril: »Mlajši se radi poizgubljajo v simfoničnem muziciranju, ki politika besedo — ki bi morala imeti prvo mesto v gledališču — v kot. Zares utegnemo

biti tako oholi, da načelno omalovažujemo publiko. A publika se masčuje — in uspeha ni, ki smo vendar navezani nanj. Ona umetnost, ki se igračka izključno le s tehniko, ta spada v kroge strokovnjakov in sladkosnedežev; artistične rafiniranosti mogoče zanimajo poznavalce glasbe, a sicer ne povedo ničesar. In to je obsodba za precejšen del modernosti, ki jo imamo dandanašnji.«

* * *

pr Hindemith v Ljubljani. V koncertnem življenju srednje Evrope je kot komorna enota brez dvoma na najboljšem glasu godalni kvartet, ki se zove Amar-Hindemith. Amar po svojem prvaku, I. vijolinistu, in Hindemith, po slavnem nemškem modernem skladatelju Pavlu Hindemithu, ki uživa med sodobnimi nemškimi kompozitistami velik ugled. Godalni kvartet je v resnici že svetovnoznan, saj nastopa med drugim na vseh glasbenih festivalih, ki se vršijo zadnji dve leti v raznih muzikalnih centrin. Če pomeni za druga večja mesta Hindemithov koncert muzikalen dogodek, je njegov koncert v Ljubljani tem pomembnejši dogodek, ker Ljubljana ni ravno pogostokrat obiskana po svetovnih umetnikih. Spored ljubljanskega koncerta, ki se vrši 19. t. m., je izredno zanimiv in se vse točke, razven ene, prvokrat izvajajo v Ljubljani.

pr Zveza godbenikov za Slovenijo je dobila poziv iz Haaga in internacionalne glasbene unije, da pristopi v njeno organizacijo. Zveza je na svoji seji sklenila pristopiti. V interesu slovenskih glasbenikov je, da pristopijo k Zvezi. Naslov »Štirof — Opera«.

pr Pri najboljšem prijatelju. Po raznih virih spisal Franc Bernik, župnik v Domžalah. Samozaložba 1924. Str. 278. Knjige bodo zelo veseli, ki iščejo duhovnega berila, zelo porabna bo pa tudi za kateheta in propovednika.

pr Mladika. Družinski list s podobami. Uredil F. S. Finžgar. Izdala Družba sv. Mohorja na Prevaljah. Letnik V. 1924. Pred letom je vabila »Mladika« naročnike z lepimi obeti. Pogledajmo, ali jih je izpolnila! Tolstojev roman »Knez Serebrjani« je v lepem Benkovičevem prevodu z nezmanjšano napetostjo vezal bralce skozi enajst števil. Z uvodnega mesta se je moral letos umakniti Jakličevi domači zgodovinski povesti »Zlادنja na Grmadie. Komar Anton je v nazorni klasičnosti s psihološko fineso očrtal življenje Otoškega postržka do vzprejemnega izpita na gimnaziji. Tako se je vsem priljubil, da bi ga radi spremljali tudi dalje na njegovi poti! Poleg teh vodilnih povesti je v letniku cela vrsta krajših povestic, ki segajo v življenje to in onstran meje: Bevk, Grušenjka, Kazak in Magajna, Kosem, Matičič, Meško, Milčinski in Vuk so jih napisali in še Fevala in Selma Lagerlöf srečamo med njimi. Tudi pesem se »Mladika« gojila. V krogu njenih sotrudnikov sta se oglasila že pred desetletjem znana Gliša Koritnik in Leopold Turšič. Puškinova »Pravljica o carju Saltanu« v zvočnem prevodu T. Debeljaka je prav ugajala. Med poljudnoznanstvenimi spisi srečujemo stare znanee dr. A. Breclja, V. Stesko in L. Podlogarja, dr. Avg. Pirjevec pa nam je orisal življenje slovenskih mož od Trubarja do Linhart. Poleg teh glavnih so še nekateri aktualni članki in razprave. Še pestrejši ko ti deli Mladike so »Po okrogli zemlji«, »Gospodar in gospodinja« ter »Pisano polje« in »Šale in uganke«. Vsak, pa prav vsak je dobil v teh poglavjih kaj, kar ga zanima. — In še vsaka številka je bila lepo ilustrirana! Na 472 strani je narasla »Mladika« in točno vsakega prvega v mesecu, je bila že v hiši. Tudi ta točnost jo je priljubila! V zadnji številki se spet obrača do vseh slovenskih družin in jih vabi na naročbo. Obljubila dolgo uvodno povest Kristofa Dimača, ki ga je spisal Jack London. Kakor je Serebrjani navezal braven nase, tako ga bo tudi Dimač, predzrni zlatosledec na Alaski. V slovensčini doslej gotovo nismo brali povesti, ki bi tako nazorno in napeto risala življenje z onkraj morja. Naši Amerikanci se bodo ob njej spominjali marsičesa. Tej povesti se bodo vredno pridružile druge domačih pisateljev, ki so v obilni meri že vpslali svoje rokopise. V glavnem pa pokaže »Mladika« svoj napredek »krojno prilogo, ki bo gotovo dobrodošla zlasti na deželi. Štirikrat na leto izide — po letnih časih! In še osem strani samih slik bo imela, če bi se glasilo dovoljno številu naročnikov, da bi zmogla stroške. Naročnina ostane stara: 84 Din, le kdor bi želel še krojno prilogo bi doplačal še 16 Din.

pr Čas. Znanstvena revija »Leonove družbe«. Letnik XIX. Zvezek 2. Vsebinski prvih dveh zvezkov te veleaktualne revije za l. 1924/25 je sledeča: Razprave: Razmišljanja ob dvestoletnici Kantovega rojstva. I. Kant in Nemci. (Dr. Jos. Puntar.) O zakonodavni tehniki. (Univ. prof. dr. Metod Dolenc.) Vrstnato cvetje. (Dr. Angela Piskernik.) Illyrica v Châtillonu-sur-Seine. (Dr. M. Pivec.) Katoliško socialno gibanje v Nemčiji v novejšem času. (Univ. prof. dr. Heinrich Weber, Münster na Vestfalskem.) Zdravstvene razmere v Sloveniji l. 1923. (Dr. A. B.) Drugi del obsega poročila iz kulturnega življenja in kulturne beležke. »Čas« bo izhajal kot dvomesečnik v letnem obsegu 20 pol v uradniškem letu, začenši z oktobrom.

Tretji zvezek izide januarja 1925. Naročnina znaša 60 Din. Uredništvo: dr. Fr. Lukman, dr. Jos. Mal in dr. Fr. Stele.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sobota, 6. decembra: ŠESTERO OSEB IŠČE AVTORJA. — Red F.

Nedelja, 7. dec. (ob 3 pop. ljudska predstava pri nižjih cenah): FIRMA P. B. — Izv. (Ob 8 zvečer.) VERONIKA DESENIŠKA. — Izven.

Ponedeljek, 8. dec. (ob 3 pop. mladinska predstava): MOGOČNI PRSTAN. — Izven. (Ob 8 zv.) SUMLJIVA OSEBA. — Izven.

Torek, 9. dec.: — zaprto.

Sreda, 10. dec.: MOČ TEME. — Red E.

Četrtek, 11. dec.: PAGLAVKA. — Red F.

Petek, 12. dec. VERONIKA DESENIŠKA. — Red C.

Sobota, 13. dec.: SUMLJIVA OSEBA. — Red B.

Nedelja, 14. dec. ob 3. uri pop.: MOGOČNI PRSTAN, mladinska predstava. — Izven.

Ob 8. uri zvečer: DANES BOMO TIČI. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Sobota, 6. dec.: zaprto (generalna vaja).

Nedelja, 7. dec. (ob 3 pop. ljudska predstava pri nižjih cenah): GORENJSKI SLAVCEK. — Izven.

Ponedeljek, 8. decembra ob 3. uri pop.: RIGOLETO, ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven.

Torek, 9. dec.: Zaprto.

Sreda, 10. dec.: NETOPIR. — Red D.

Četrtek, 11. dec.: LOPUDSKA SIROTICA. — Red A.

Petek, 12. dec.: — zaprto.

Sobota, 13. dec.: RIGOLETO. — Red E.

Nedelja, 14. dec. ob 3. uri pop. CAVALLERIA RUSTICANA, — V VODNJAKU, ljudska predstava pri nižjih cenah.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani p. n. abonente vljudno vabi, da poravnajo svoj 4. obrok najkasneje do 12. decembra t. l.

Narodno gledališče v Mariboru.

Nedelja, 7. dec. (ob 15): LILIOM.

Nedelja, 7. dec. (ob 19): CARMEN. — Ab. C. Gostuje g. Camarotta v vlogi Don Jose.

Ponedeljek, 8. dec. (ob 15): PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. — Mladinska predstava.

Ponedeljek, 8. dec. (ob 19): APOLONOV HRAM. — Ab. E.

Torek, 9. dec.: CARMEN. — Ab. A. — Gostuje g. Camarotta v vlogi Don Jose.

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja, dne 7. decembra ob pol 8. uri zvečer »MATI«. — Proslava 50 letnice gosp. Ks. Meška. Predprodaja vstopnic danes od 10.—12. ure dop. in pop. od 2. ure naprej do začetka predstave v pisarni Ljudskega odra.

Iz katoliškega sveta.

IRSKI PRIMAS KARDINAL LOGUE †.

Pred kratkim je umrl irski primas kardinal Logue, eden izmed štirih še živih kardinalov, ki jih je bil imenoval še Leon XIII. Pokojnik je bil izredno skromen in priprost v vsem svojem življenju. Nikdar ni imel tajnika in je vse dopisovanje opravljal sam. Še malo pred smrtjo ga je v njegovi katedrali v Armaghu nagovoril neki tujec in ga prosil raznih pojasnil. Kardinal je nato tujcu razkazal vse znamenitosti v katedrali in mu dal vsa željena pojasnila. Ob slovesu se je hotel tujec oddolžiti s primerno — napitnico. Ko je kardinal odklonil, je tujec prosil, naj prijazni mož vsaj pove ime, češ: gotovo ste cerkvenik? »O.« je nato odgovoril kardinal, »večina me kliče za starega Miho, nekateri pa tudi za kardinala Logue.«

ŠOLA IN VERA.

V sedanjih dneh vodi katoliške cerkev veliki boj za dušo otroka, za šolo. Ob zaključku procesa za proglasitev blaženstva s. Lucije Filipini, ustanoviteljice šolske kongregacije, dne 24. novembra t. l., je sv. oče izpregovoril jasno besedo: »Posredovanje samega znanja ne zadostuje, naloga šole je širša: v zgajati mora in ta vzgoja obstoja v znanju krščanskih čednosti, kakor jih je učil Kristus in njegova cerkev, v izvrševanju teh čednosti je začetek tiste svetosti, za katero so na ta ali oni način vsi poklicani v svoj lastni blagor in v blagor družbe, ki jo sestavljajo.«

Pruski episkopat je v boju proti nameri pruskega naučnega ministrstva, da polagoma iztisne verski pouk na višjih šolah, še enkrat izjavil, da pod nobenim pogojem ne more pristati na to, da bi se na nižjih razredih srednje šole črtala tretja ura za verski pouk. Učna tvarina je tako obsežna in vpeljana v razumno praktično versko udejstvovanje tako važna, da na skrajšanje verskega pouka ni misliti. Episkopat zahteva, da se tudi na višjih ženskih učiliščih znova uvede tretja ura verskega pouka, ki so jo že črtali. Nameravano čitanje modroslovnih del v delovnih skupinah kot neobve-

zen predmet episkopat odklanja, v kolikor ni so višje šole zgrajene na temelju enotne veroizpovedi. Pristaja na modroslojni pouk v obliki branja ločeno za katoliške dijakke pod vodstvom učnih moči, ki dajejo cerkvi in staršem jamstvo, da bo pouk v skladu s katoliškim veroizpovedanjem.

V Angliji je z zmago konservativne stranke šola v toliko pridobila, ker ima v svojem programu načelo, da pripada staršem pravica, da zahtevajo v šolah za svoje otroke verski pouk.

Cerkveni vestnik.

c Ljubljanska sodaliteta bo zborovala v sredo, 10. dec. 1924 ob 5. pop. v semeniški kapeli in dvorani. Ref. gosp. vseuč. profesor dr. Fr. Grivec: »Delovanje Pija XI. za cerkveno edinstvo.« — Predsednik.

c II. vnanja Marijina kongregacija pri uršulinkah ima jutri ob 6. zjutraj skupno sv. obhajilo, popoldne ob 2. pa shod. Udeležba obvezna.

c Kongregacija za gospode ima v nedeljo 7. t. m. ob pol sedmih zjutraj v kapeli pri sv. Jožefu skupno sv. obhajilo in posvetitev Brezmadežni v proslavo svojega glavnega praznika. — Polnoštevilo!

Orlovski vestnik.

Polovična vožnja je dovoljena z odlokom štev. 71.622. Vpišite jo na izkaznice, ki ste jih prejeli.

Javna zahvala.

Ob naši prvdecembrski prireditvi v ko rist novinarskemu pokojninskemu skladu so nam šli vsi krogi, na katere smo se obrnili, s toliko prijaznostjo in naklonjenostjo na roko, da čutimo potrebo, se jim tem potom javno zahvaliti. V prvi vrsti izrekamo zahvalo našima umetnikoma gospej Vilmi de Thierry-Kavčnikovi in g. Juliju Belettu, Orkestralnemu društvu Glasbene Matice, pevskim zborom »Ljubljane«, »Ljubljanskega Zvona« in »Slavca« ter njih dirigentom gg. Škerjancu, dr. Kimovcu, Prelovcu in Brnobiču, ki so s svojim sodelovanjem omogočili tako izredno umetniško prireditev, kakor je bil ponedeljkov koncert. Pri njega aranžiranju sta nam požrtvovalno pomagala g. pevovodja Z. Prelovec in g. ravnatelj K. Mahkota.

K gmotnemu uspehu prireditve je mnogo pomogel bife, ki so nam ga priredile požrtvovalne ljubljanske dame s prijazno podporo ljubljanskih trdk. Iskreno se zahvaljujemo gospe in gospodičnam Eli Brbučevi, Minki Gašperlinovi, Minki Govekarjevi, Minki Krotovi, Fernandi Majaronovi, Mariji Pogacnikovi, Tilki Zbašnikovi in drugim, zahvaljujemo se pa tudi korporacijam in trdkam, ki so prispevale k bifeju ali nam drugače pomagale, zlasti: Mestni občini ljubljanski, restavratorem F. Krapežu, J. Fiali, A. Tonejcu, V. in M. Dolničarju, Konzervni tovarni na Vrhniki, slaščičarnama Zalaznik in Schumi, veletrgovini I. Jelačin, pekarnama Bizjak in Kavčič, delikatesnima trdkama Verbič in Mencinger, tovarni malinovca Srečko Potočnik, cvetličarnama Herzmansky, Korsika, Bajec in Bajt, uglednima papirnicama Iv. Bonač in Tičar, lekarnarjema Piccoli in Sušnik, Tovarni sodavice, trdkam likerjev Alko, V. Meden in Gregor in Verbič, Centralni vnovčevalnici in vsem drugim.

Naša iskrena zahvala pa gre tudi vsem onim, ki so v tako impozantnem številu prihiteli na našo prireditev, v prvi vrsti zastopnikom prijateljskih držav in predstaviteljem naših javnih oblasti in korporacij.

V Ljubljani, 6. decembra 1924.

Jugoslav. novinarsko združenje, sekcija Ljubljana.

Turistika in sport.

Sportni teden.

Nurmi in Ritola sta se odpeljala v Ameriko iz Liverpoola s parnikom »Celtic«. Nurmi se je malo zakasnil in ladja je odhajala. Tedaj je brž poskočil in v par minutah je bil na cilju. — Nemški rekorder v metanju krogle Haymann je kaj čudno pogledal, ko ga je došle v atletskih krogih neznan policist Hälmenchen prekosil: 13 : 24, Haymann pa 13. 21. — Zadnjič smo poročali o švedskih sprinterjih leta 1924. Sedaj so sestavili tudi seznam metalcev kopja: leta 1924 je vrglo 45 metalcev kopje 50 metrov daleč, 17 od njih čez 54, 6 čez 58. Najboljši je bil Lindström s svetovnim rekordom 66.62, nato Blomquist 162.38 in Lillier s 61.36. V obojeročni tekmi jih je prišlo 17 na 90 m in čez, 3 nad 100, Lindström na 113.17. Tudi diskos so dobro metali: 24 atletov ga je vrglo čez 38 m, 5 čez 40, Luning 44.06, Erikson 43.40. Obojeročno Erikson 82.38. V metanju krogle je dosegel že sedem atletov trinaest metrov, 3 nad 14, Jansson 14.80, Sundström 14.42; obojeročno Jansson 27.67. Same kladivo se jim še upira: le 5 čez 46 m, Sköld 51.47, Lind 50.06.

Malo smo dosedaj vedeli o ruskem nogometu. Pa se tudi tam pridno goji. Zadnjič so Rusi pred 15.000 gledavci potokli v Moskvi Turke 3 : 0; odlikoval se je zlasti vratar Filipov. Revanšna tekma bo v Carigradu.

V Pragi se je vršila te dni rokoborba mojstrov Steinbach, Frustenski, Equatore in Kopp; Kopp je naš jugoslovanski prvak. Podubni je vse pozval, vsaj 20 minut naj se mu upirajo, pa se doslej še nihče ni odzval.

V dviganju težkih uteži se odlikuje v zadnjem času zlasti Francoz Rigoulot. Z 89 kg je prešel sedaj v težko težo. Polegnil je zadnjič z desnico 96.6 kg in je hotel obenem prekositi olimpski peterbojni rekord. Se mu zaenkrat še ni posrečilo. Z levico je sunil 90 kg, težno obojerno 90 kg, potegnil obojerno 110 kg, sunil 140 kg, 145 kg je dvignil na prsi, suniti jih ni mogel. Pri peterboju velja načelo: če potegnemo z levico, moramo suniti z desnico, ali pa obratno. Rekord v sunku s prostim dvigom do prsi ima Gäßler s 157.5 kg.

Italijanski bokser Bruno Frattini sr. teža je v 20 rundah premagal dosedanjega evropskega mojstra Angleža Rolanda Todda po točkah, 31 : 28. — Nemeč Breitensträter je pozval Italijana Erminio Spalla, Mehikanec Tony Fuente se bo boril z izbornim Mac Tiguesom. — Jack Dempsey namerava v družbi z menagerjem Klarnsom napraviti v Los Angeles veliko bokersko areno. Klearus pravi, da ima za boj Dempseya s črncem Harry Willsom že 450.000 dolarjev ponujenih. Bo tudi za Dolarijo malo preveč.

Dva nova nemška plavalna rekorda v zaprtim prostoru je postavil Heinrich: 100 metrov v 1 : 02.6, 200 m v 2 : 26.

V kolesarskem dirkanju je bil v Parizu na 15 km prvi Brunier, 13 : 04.4, na 25 km Bréan 22 : 18.8. — Svetovno kolesarsko mojstrstvo za 1925 bodo vojevali na dirkališču v Amsterdamu. Sicer dirkališče ni prvovrstno in je na Holandskem dosti boljših, a gre vanj 30.000 gledavcev.

Egiptski športnik Dželal Eddin si je dal napraviti dirkalni veleavtomobil Džemo, 355 HP. Danes, 7. dec., dirka z njim na dirkališču Miramas pri Marseille. Vozni znani dirkač Foresti. Rekord z dirkalnim avtomobilom ima v Evropi Anglež Eldridge s povprečno hitrostjo na uro 234.068 km, v Ameriki pa Tommy Milfons z 251 km. Ravno te dni je prevozil Eldridge deset milj (16 km) v 4 minutah in 58.49 sek. Zgoraj označeni kilometri niso izvoženi, temveč bi pomnožena delna hitrost dala na uro 234 oz. 251 km. Izvožena hitrost na uro je pa 175.543 km. Prevozil jih je na angleškem dirkališču Brookland znani dirkač J. P. Thomas pred par tedni. Stari rekord 173.707 km je še iz leta 1913. V dveh urah je prevozil Thomas 334.874 km, kar je tudi svetovni rekord, in še več drugih rekordov je napravil.

• • •

Turistiška društva v Jugoslaviji. Koncem leta 1924. imamo torej v Jugoslaviji pet turistiških in planinskih društev. To so: S. P. D. s sedežem v Ljubljani, H. P. D. s sedežem v Zagrebu in Sr. P. D. s sedežem v Beogradu. Nadalje Planinsko društvo za Bosno in Hercegovino v Sarajevu ter najnovejša Planinsko društvo: Fruška gora s sedežem v Novem Sadu. Zveza vseh planinskih društev Jugoslavije se do danes kljub velikemu prizadevanju Sr. pl. dr. še ni ustanovila in take zveze v doglednem času ni pričakovati.

Izpred sodišča.

Zanimiva razsodba v zadevi popravkov Orjune. Včeraj se je pred tuk. okrajnim sodiščem nadaljevala razprava proti našemu odgovornemu uredniku. Razprava je bila čisto kratka. Sodnik je razglasil razsodbo: Obtoženi odg. urednik je oproščen, ker je tožba zastarela. Sodnik je pa dalje naredil sklep, da bo odgovorni urednik moral priobčiti popravke, ko bo razsodba pravomočna. Zastopnik našega odg. urednika dr. Brejc je prijavil priziv proti tej razsodbi, ki je v naši juridični praksi doslej čisto nove vrste.

ORJUNA IN RADEŠČEK.

Orjuna kot plačana, pretepaška Pribečevičeva garda, je čista, nedolžna in popolnoma brezmadežna organizacija. Tako bi mogel kdo misliti glede na izid vzklicne obravnave o tožbi Orjune proti g. Radeščku.

Orjuno je topot zastopal dr. Klepec, obtožencev zagovornik, v zastopstvu dr. Natlačenca, pa je bil dr. Žitko.

Po kratkem posnetku predhodnih obravnav in obtožbe ter ugovorov zagovornišva, je poročevalec prečital izjavo policijskega ravnateljstva, da je Oblastni odbor Orjune v Ljubljani priglasi, na kar je predsednik poročal priči gg. M. Zalarja, tajnika fil. fakultete, in Joža Preaca, stud. fil., ki prisegi in izjavi: G. Zalar je izjavil, da se ne more točno izjaviti, da li je obtoženec rabil izraz »banda« ali »garda«, pač pa je dobro slišal, ko je obtoženec rekel, da je Orjuna od »bank plačana garda« ali »banda«. G. Joža Preac pa se sploh ničesar ni spominjal in ni ničesar slišal. — Nato je zagovornik g. dr. Žitko znova izpodbijal upravičenost Oblastnega odbora Orjune za tožbo v imenu Orjune, ker je oblastni odbor samo organ — in to le podrejen organ — Orjune, zopet ponudil znaten dokazni material, ki je itak že pri sodišču, ter omenil splošno obsojano delovanje Orjune, katero — glede na njeno frazerstvo o patriotizmu in o »nacijah« — je Radešček upravičen kritikovati — zlasti kot dolgoletni srbski ministerialni uradnik, dvakrat odlikovan dobrovoljec in član rimske pisarne Jugoslov. odbora. Toda ne sa-

mo z vidika obtoženca Radeščeka, ki so mu lahko znane daljše podrobnosti o pogubnem delovanju Orjune, marveč so sama orjunska glasila najeklatantnejši dokaz za ustvaritev neugodne sodbe o Orjuni. Zato je vzklicu ugoditi in obtoženca oprostiti, odnosno mu dati možnost za nastop dokaza resnice. — Dr. Klepec v imenu Orjune smatra, da je policijska izjava o Orjuni zadostna, da se ovrže ugovor zagovornišva, tožbo razteza tudi na besede »od bank plačana garda« in zahteva zavrnitev vzklica.

Senat je po daljšem posvetovanju sklenil, da se vzklicu ne ugoti, dokaz resnice je pa nedopusten, ker so inkriminirane besede presplošne. Če so posamezni člani pretepači, so bili zato kaznovani, društvo pa je neoporečno. Oblastni odbor Orjune je policiji kot tak priglasi in torej popolnoma upravičen vlagati tožbe za Orjuno.

Tako je torej g. Radešček obsojen na 300 dinarjev globe in na sodne stroške sprito notorično znanih dejstev, ki inkriminiranih besedam dan na dan vzmočujejo njih žalostno resničnost. Sicer pa je policijsko ravnateljstvo, ki niti svojega moštva ne more zaščititi pred orjunskimi nasilstvi, s svojim dolgovnim »uravnostnim spričevalom« — Orjuni uspešno pomagalo.

Izjava. Ves dokazni material, ki sva ga zbrala z mojim zagovornikom g. dr. Natlačenom v zadevi žaljenja časti — Orjune, je vzklicni senat zavrnil in potrdil prvotno obsojbo. Zadevo s tem zase ne smatram za končano. Javnost naj presodi z moralnega stališča inkriminirane besede in končno obsodi nečastno, za splošnost in vzgojo naroda skrajno nezdavno in pogubno delovanje take organizacije, ki ji je edini in pravi namen vzdrževati z nasiljem maloštevilno oligarhijo. Razen dokaznega materiala, zbranega za sodišče, imam gradiva tudi še, da z njim stopim pred javnost s posebno brošuro, svest si moralne in materialne opore vseh treznih in poštenih rodoljubov. Te prosim zlasti za prijavo dokazov podkupljivosti in izsiljevanja z grožnjami po Orjuncih, pobojih in pretepih (tudi izrezke tujih časopisov in revij), kakor tudi za krajše pismene sestavke o Orjuni. Diskretnost je zjamčena. Obenem prosim tudi za gmočno podporo za izdajo tega prepotrebne- ga dela, da se tudi na ta način pomaga odvrniti od Slovenije kuga, ki se ji hoče udušiti vse kulturne pridobitve človeštva v prosvetljenem XX. stoletju.

Končno mi je v prijetno dolžnost izreči najtoplejšo zahvalo g. dr. Natlačenemu za njegovo veliko vneto v zastopstvu moje zadeve. — Fran Radešček, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana, dne 6. decembra 1924.

Izpred porotnega sodišča

Ljubljana, 6. decembra.

OKRADEN AMERIKANEC.

Na potu iz Amerike sta se vozila s parnikom »Melita«, izseljenca Ivan Vukoja, trgovec iz Banjaluke, in njegov tovariš Milutin Kovačević, Hrvat iz Like. Med vožnjo iz Montreala v Antwerpen je bila ukradena Kovačeviću iz hlačenega žepa listnica, v kateri je imel vse svoje težko prislužene prihranke in sicer 6 kanadskih dolarjev po 65 Din, 50 drž. dolarjev po 83 Din 30 par in pa ček za 450 dolarjev po 83 Din 30 par glaseč se na »Wienerbanke Filiale, Zagreb. Skupna vrednost ukradenega denarja je znašala 42.056 Din. Kovačević je sicer opazil tatvino že v Antwerpenu, vendar pa ni napravil ovadbe, ker ni zaupal tujim oblastim. Pri preiskavi na parniku pa niso ničesar našli. Zastavil je tudi nekaj zlatnine, za katero je dobil toliko, da se je lahko odpeljal domov. Med vožnjo sta se moža ločila in Vukoja se je peljal preko Inomosta na Jesenice. Tam pa so ga prišli kot osumljenca in ga preiskali. Res so našli pri njemu del ukradenih dolarjev skrit v malem ročnem ogledalu, v ček pa je zavil Vukoja svoje milo za britje. Aretirali so ga in mož je končno priznal, da je listnico na parobrodu našel. Na vprašanje, zakaj ni najdene stvari že na parniku ali pri izkrcanju prijavil, je odgovoril, da ni zaupal tujim oblastem, posebno ker je opazil, da je ček naslovljen na zagrebško banko. Trdil je, da je imel namen ček še le tam oddati. — Zagovor pa ni držal. Obtoževalno je bilo tudi to, da se je obtoženec ločil od svojega okradenega tovariša in potoval domov sam preko Inomosta, kjer si je tudi kupil z ukradenim denarjem zlato »Omega«-uro revolver in več drugih drobnarij, ki so jih tudi našli pri njem. Obtoženec je tudi trdil, da je bil izstavljen ček na ime »Kovič«, njegov tovariš pa se je pisal Kovačević. Zagovarjal se je dalje, da je božjasten in da ostane del časa po napadu skoro brez spomina. — Z ozirom na ta zagovor je ugotovil izvedenec univ. prof. dr. Šerko, da mož res trpi na epilepsijo, katere pozna dve vrsti. Prva povzroča slabomnost in otopenost, druga pa se javlja v napadih, ki hitro minejo in zginejo brez posledice. Kar se vrši v napadu, tega se dotičnik nič ne zaveda, po napadu pa preide zopet v normalno stanje. Obtoženec pa je po njegovem mnenju za svoje dejanje popolnoma odgovoren. Senat je stavil porotnikom dve vprašanji in sicer prvo glede tatvine, drugo pa glede goljufije. Porotniki so prvo vprašanje z 8 glasovi zani-

kali, drugo pa so z 9 glasovi potrdili. Obsojen je bil na 1 leto navadne ječe. V kazen so mu vsteli preiskovalni zapor od 22. julija. Poleg tega mora poravnati vso škodo in vse stroške.

Nehvaležen sopotnik in predrzen vlomilec. Popoldne se je pričela druga razprava in sicer proti ključavničarskemu pomočniku 26-letnemu Alojziju Gradišku, doma na Stahovci pri Kamniku. Obtožnica ga dolži, da je ukradel dne 26. junija posestniku in lesnemu trgovcu Francetu Trobevšku na Stahovci pri Kamniku med vožnjo iz Tuhinja v Kamniku iz notranjega žepa suknjice 200 Din vredno listnico v kateri je bilo 34.350 Din. Dalje ga dolži obtožnica, da je vlomil pri posestniku Jakobu Miheliču v Podgorju. Vlomil je vežna vrata s sekuro, med tem ko so bili domačini odsotni, in je ukradel Mihelinu srebrno uro, verižico, čevlje, stroj za striženje las v vrednosti 1125 Din, pri Antonu Galjotu istotam pa je vlomil s krampom in je pokradel več obleke, zlato žensko uro z verižico in brošo, 6 prstanov, denarnico in nekaj slanice. — Franče Trobevšek se je vozil že par dni po kupčiji in je naletel v Pirševi gostilni v Zg. Tuhinju na obtoženca, ki mu je rekel, da potuje peš v Kamnik. Mož se je fanta usmili in ga je povabil na voz. Med vožnjo sta obiskala še več gostiln, kjer ga je tudi pogostil. Med vožnjo pa je obtoženec, ki je imel vajeti v rokah, pozval Trobevška, ki je na vozu malo zadremal, da naj vzame vajeti, da pobere klobuk, ki mu je padel iz voza. Nato je skočil fant iz voza — Trobevšek pa se je odpeljal sam in tudi brez svoje bogato nabasane listnice. Gradišek je šel z denarjem v Kamnik, kjer si je v Rodetovi gostilni najel za 500 kron mototoklisto, ki ga je pripeljal v Ljubljano, odkoder se je odpeljal fant na počitnice v Brežice. Tam se je naselil pod imenom Alojzij Urbanc v gostilni Jožefa Petričič pri Sv. Lenartu, kjer je živel kot baronček, jedel in pil in delal razne izlete. Zapravil je v 1 mesecu nič manj kot 30.650 Din. Končno pa so ga izsledili in so odličnega gosta Urbanca razkrinkali za iskanega Gradiška in ga aretirali. Dobili so pri njem še 3700 Din. Obtoženec je priznal, da si je prisvojil Trobevškovo listnico. Trdil pa je, da je bil Trobevšek zelo pijan in mu je listnica padla sama z žepa in jo je torej našel in ne ukradel. Vlome in tatvine pri Mihelinu in Galjotu pa obtoženec odločno zanika in trdi, da je kupil ukradene predmete, ki so jih našli pri njem v Rodetovi gostilni v Kamniku, od nekega Peršina. Toda tudi to se mu ni obneslo, ker je natakarcia odločno izjavila, da ni bilo tam nobenega prodajalca in da bi morala ona to opaziti. Posebno drastično je opisal cel dogodek g. Trobevšek, ki je z vso gotovostjo potrdil, da mu je bila ukradena listnica iz žepa in da dobro ve, koliko je imel denarja. Trditve obtoženca, da je bilo v listnici samo 26.000 Din, je neresnična. Po zaslišanju raznih prič je stavil senat porotnikom štiri vprašanja in sicer prvo radi tatvine pri Trobevšku, dve radi tatvinskih vlovov pri Mihelinu in Galjotu in četrto vprašanje, če presegla vrednost ukradenih predmetov in denarja znesek 10.000 Din. — Porotniki so vsa vprašanja potrdili, nakar je bil obsojen Alojz Gradišek na 3 leta težke ječe z raznimi poostri in mora povrniti vso škodo in stroške. V kazen pa so mu vsteli preiskovalni zapor od 29. julija.

Novomesto, 6. decembra.

Prvaka tatov in vlomilcev na Dolenjskem bi lahko imenovali I. Andrejčiča, ki je bil sojen pri prvi razpravi 2. decembra. Obtožen je bil nič manj kot 21 tatvin, od katerih je dve izvršil l. 1923, vse ostale pa od januarja do srede junija 1924, ko so ga pa po večmesečnem zasledovanju aretirali v Veliki Loki. Njegov delokrog je bila Dolenjska, zlasti trebanjski, mokronoški in novomeški sodni okraj. Kradel je po kmetih in sicer navadno ob belem dnevu. Popoldan, ko so bili ljudje na polju, je vlomil navadno skozi okno, se v hišo zaklenil, če že ni bila zaklenjena, in potem premišljeno vršil raziskave. Kradel je vse od kraja: Denar, dragocenosti, novo in staro obleko, perilo, celo par žepnih robcev ali nogavic se mu je zdelo škoda pustiti, kuhinjsko posodo vino, meso, kokoši, jajca itd. Kako naravnost priden in res podjeten je bil, kaže slučaj, da so mu par tednov pred aretacijo orožniki na Hrvaškem zaplenili 2500 Din, a so ob aretaciji dobili pri njem poleg večje množice ukradenih dragocenosti, v gotovini skoro 7000 Din. Obtoženec je star 21 let, krepko raščen fant, elegantno obločen v sivo obleko, skrbno friziran. Pri razpravi se vede pogumno, prav aajmanjšega sledu sramu ali kesanja ni videti pri njem. Pri razgovoru se hoče skoro kregati. Vidi se, da je vršil svoje delo kot čisto pameten življenjski poklic. Moral je imeti pri tatvini več pomočnikov in zatočišč in res obtožnica imenuje njegovo mater in priložnico Turkovo, da jima je donašal ukradeno blago. A gotovo je imel po raznih krajih še več nežnih prijateljev, sicer bi se ne mogel 3 mesece umikati orožnikom, a poleg tega v istem okolišu (Trebnje-Mokronog) predrzno krasti.

Fant sam je predrzno povdaril v zagovor: »Pomislite, kakšno vzgojo sem imel!« — Res je bila najslabša. Rojen v šentrupertski fari, pristojen v občino Trebelno kot nezakonski sin vlačugarske matere je bil najprej pri varuhu. Mati ga je pa še majhnega vzela in ga pri beračenju jemala sabo, potem pa

oddala neki slaboglasni družini. Tam se je do vrha izučil v pohajanju in tatvini. Kot 15leten deček je bil že radi tatvine obsojen na 8mesečni zapor in v prisilno delavnico, iz katere je pa pobegnil. Bil je kaznovan nato še štirikrat radi tatvine in potepuštva. 20leten fant ima priležnost, ženo tatu Turka v Kro-novem pri Šmarjeti, s katero je živel v zakonski zvezi. Sploh se zdi, da se je vrlo zanimal za lepi spol. S tujim imetjem si je pridobival vsestransko prijateljstvo.

Od 21 tatvin, ki jih je bil obtožen, jih je 13 popolnoma priznal, ostale le deloma. Tajil je najmanjšo reč, ki mu je niso mogli očitno dokazati.

Skupna denarna vrednost v obtožbi navedenih tatvin se ceni na 17.500 Din. — Poleg tega je bil obtožen potepuštva in da se je legitimiral orožnikom z ukradeno delavsko knjižico.

Porotniki so potrdili popolno krivdo glede vseh 21 tatvin. Obsojen je bil na tri in pol leta težke ječe in obenem, da se po prestani kazni lahko odda v prisilno delavnico. Senatu je predsedoval predsednik okrožnega sodišča dr. Polenšek. Obtožbo je zastopal sodni svetnik Barle, zagovarjal dr. Ivanetič.

ROPARSKI NAPAD V SUBRAČAH PRI TEMENICI.

Obtoženec je Ignac Kralj, pristojen v Štehanjo vas, okraj Litija, tačas kmetški delavec v Tanči gori pri Črnomlju, oženjen, star 32 let. Zgodba njegova je že stara. 6. julija 1922 popoldne je obtoženec iskal po Bregu pri Litiji voznička, ki bi ga peljal hitro v Radohova vas, kamor gre iz Zagorja, da bo tam z očetom delal kupno pismo. Dobil je posestnikovega sina Vinka Strmljana, ki ga je odpeljal z domačim konjem; voz zapravljenček je dobil pa na posodo. Po poti sta se ustavila v Šmartnem, pri Krznarju v Črnem potoku, kjer sta spila steklenico piva. Predno sta prišla do Vagenšperga, je začel Kralj tožiti, da ga trese mrzlica in sta se ustavila zopet pri gostilni Klančarjevi, kjer sta spila z gostilničarjem pol litra vina ter malo žganja. Pri Špančku v Pustem Javorju je Kralj zopet ustavil, poklical liter vina in Strmljana na vso moč silil naj pije, kakor že povsod prej. Strmljan pa ni hotel. Ko sta vozila opoldne od Špančka proti Fajdigi skozi gozd v Subračah, pa je udaril Kralj voznička Strmljana močno po glavi z ušesom sekirice. Strmljan ga vpraša zakaj. Kralj mu reče: »Kam si me pa zapeljal?« Izmenjala sta še par besed, nakar je padel Strmljan v nezavest in se je vzbudil šele ob 5. popoldne ter šel do gostilne Fajdiga.

Kralj se je drugo jutro na vsezgodaj zglasil pri posestniku Brunskeletu v Rožancu na Belokranjskem in mu ponujal na prodaj konja in voz, češ da ga je kupil na Grosupljem, a ga ne mara peljati domov, ker misli, da je ukraden. Brunskele je kupčijo odklonil.

Kralj je pustil konja in voz kar v vasi in odšel domov. Zadeva pa je prišla kmalu na dan. Ko so časopisi prinesli poročilo o ropu, so orožniki, ki so bili že obveščeni o čudnem vau in konju, hoteli Kralja aretirati, a jim je ubežal in hodil po zasednem ozemlju in Nemški Avstriji.

Ko se je vrnil v jeseni l. 1923 domov, so ga aretirali na domu v Tanči gori.

Ker so pričele videle Kralja dan pred dogodkom iti iz Temenice proti Litiji, in so sploh jasno izpovedale o vsem dogodku, zlasti Vinko Strmljan, ki si je kljub težki poškodbi na glavi opomogel, je bila zadeva jasna. Obtoženec si je izmislil sicer že naprej zagovor, a ta je bil tako neroden in očividno poln laži. Izgovarjal se je tudi z malaričnimi napadi, ki jih je dobil pri vojaki; trdi, da nič ne ve kaj dela, kadar ga začne tresti. V preiskovalnem zaporu je tudi poskusil te napade ponarediti. Zato so ga oddali na opazovalnico v Ljubljano in na Studenec. Tam so ugotovili, da je precej omejen, kar dokazuje ravno način, kako se dela bolnega in ne umnega, a toliko omejen pa ni, da bi ne vedel, kaj dela. Enako mu ne jemlje razsodnosti bolezen.

Tudi pri razpravi se je mož zelo nerodno izgovarjal in tajil. Hotel je dokazati, da ga je prvi udaril Strmljan, ker sta se skregala in ga je on nato, ker je bil pijan, s kamnom; potem pa je v nezavesti prišel s konjem na Belokranjsko.

Ker je po izpovedi njegove domače občine Kralj delomržen človek, sumljivega vedenja, udan pijači, se je videlo iz vsega: mož je imel najboljšo voljo prilastiti si konja in voz, a je pač preneroden in preomejen za zločinski obrt te vrste. Konja in voz je dobil lastnik nazaj. Pač pa je Strmljan, ki ga je vozil, mi- ren in dostojen fant, dobil poškodbo, ki mu bo še lahko povzročila težke posledice na živčevju. Udarce mu je pustil udrtno v lo-banji.

Porotnikom je stavil senat 4 vprašanja: Ali je Kralj 1. kriv rop, 2. ali le tatvine? 3. Ali je kriv poškodbe pri Strmljanu? 4. Ali je bil vled bolezn in zavžite pijače neodgovoren?

Porotniki so enoglasno potrdili, da je kriv ropa in telesne poškodbe in zankali, da bi bil neodgovoren. — Nato je senat izrekel kaznen: 3 leta težke ječe. Senatu je predsedoval svetnik Dolenc, obtožbo je zastopal namestnik drž. pravdnika Kovač, zagovarjal je dvorni svetnik Garzardi.

Gospodarstvo.

Navijalci cen.

Pod tem naslovom prinaša »Trgovski list« štopis trgovca z dežele, v katerem pravi med drugim:

Poglejmo enkrat malo bližje, kdo je pravzaprav največji navijalec cen? En zaboj vžgalice s 5000 škatlicami stane danes 4700 Din. V trgovini ali trafiki, kjer so že v drugi tretji roki, se smejo prodajati škatlice po 1 Din. Tako zaslužijo dva ali trije trgovci ali trafikanti nazadnje pri škatlici, beri in reci, 6 para! Država pa vzame od škatlice nič manj kot 66 para! To je 66 odst., dočim zaslužita trafikant ali mali trgovec oba komaj po 1 odst., kar ni niti za davek!

Poglejmo, kako je pri drugih najnujnejših potrebščinah, katere mora imeti najbednejši bajtar, delavec ali sestranski inteligent: sol, petrolej, sladkor. Na 1 kg soli imamo 150 Din monopolne takse, na liter petroleja 350 Din, na sladkor 5 Din trošarine!

Na Angleškem skrbi država za to, da so v prometu ravno ti predmeti kolikor mogoče po nizki ceni in ne nalaga na nje nikakršnih tak, da zadovolji in omogoči življenje najširšim masam ljudstva! Pri nas je to ravno nasprotno!

Najlepša in najdelikatnejša je pa zadeva s sladkorjem. Dnevno čitamo po raznih listih o velikanski produkciji sladkorja v naši državi, trdi se, da se ga bo več tisoč vagonov izvozilo. Zato se zdi uprav absurdno, da je država nastavila uvozno carino na sladkor, tako da je inozemska konkurenca izključena, ker ako bi država ukinila uvozno carino, bi kupili češki sladkor za 150 Din ceneje kot domači, kljub velikanskim prevoznim stroškom iz Češkoslovaške.

Kaj pa je z moko in mlevskimi izdelki? Banaški magnati in producenti, največ židovski spekulant, so začeli dvigati cene kruha! Brez dvoma se ne more nikdar odobravati tega, da bi se z naredbo, ki ima namen poljati cene moki, hotelo pomagati do nezastuženih dobičkov posameznikom, vsekakor pa bi bila sveta dolžnost vlade, da dovoli znižanje splošne tarife za prevoz žita v naše kraje. Taka naredba, katere bi se smel posluževati vsakdo, bi gotovo vplivala na cene moki in povzročila pocenitev kruha, kar bi najlepše in najboljgojednejše vplivalo na mase ljudstva.

(Op. Saj je bil že dovoljen popust, pa so ga ukinili!)

Dajte ljudstvu možnosti do eksistence, pa bo vlada zadovoljna v državi, ki je že od narave obdarjena v zadostni meri z vsem dobrim in potrebnim.

K tem izvajanjem bi dodali še, da moramo mi doma plačevati sladkor dražje, da ga bodo naše sladkorne tvornice izvažale in prodajale v inozemstvu ceneje kakor doma. Torej skrbi država za industrijo samo na račun konsumentov.

AKTUELNO!

I. Suchy:

AKTUELNO!

— LJUBLJANSKI TIPI. —

Humoreske. — Založba: Gledališka ulica 3 — Ljubljana. — Cena Din 30.— in Din 36.—.

Položaj češko-slovaške industrije.

Glavni tajnik Centralne zveze češkoslovaških industrijcev je podal o položaju češkoslovaške industrije poročilo, katerega zaradi zanimivosti v izveščju prinašamo.

Zaposlenje češkoslovaške industrije se je izboljšalo v primeri z lanskim letom. Brezposelnih delavcev so našli 73.000, od katerih 7400 podpira direktno država, 15.600 pa jih je podpiranih s posredovanjem podjetnikov. Upoštevati je treba, da je od 1. 1914. pa do danes produkcijska zmoglost češkoslovaške industrije zelo narasla in zato je pravzaprav obratovanje češkoslovaških industrijskih podjetij nezadovoljivo.

Treba bo delati na to, da se predvsem poveča uvoz dotičnih predmetov, ki jih predeluje industrija, oziroma surovin, ki jih rabi industrija, ne pa da se bo večal uvoz produktov za konzum.

Narastanje češkoslovaškega izvoza je naravno, ker se je zaposlitev industrijskih podjetij izboljšala. Za doseglo aktivne trgovske bilance z inozemstvom bo treba poskrbeti z zvišanjem izvoza, ne pa z zniževanjem uvoza.

Češkoslovaška industrija se pritožuje nad nedostatnim dostavljanjem vagonov.

Nato je izjavil, da davčno breme češkoslovaške industrije ni večje kakor breme inozemskih konkurenčnih industrij. Vendar se pa vseeno obrača češkoslovaška industrija proti povišanju tarifnih postavk na železnice.

Konsolidacija gospodarskih razmer v sosednjih državah, predvsem v Nemčiji, napreduje. V bližnji prihodnosti je pričakovati ostrega boja za svetovni trg, pri čemer bo treba predvsem gledati, da se znižajo produkcijski stroški, da se omogoči zvišanje konzumentov ter se s tem zagotovi normalno obratovanje industrijskih podjetij ter prepreči za delavstvo brezposelnost.

g Carinski dohodki. V drugi desetini meseca novembra t. l. so znašali carinski dohodki 49.663.261 dinarjev napram 49.178.462 dinarjev v drugi desetini meseca novembra lanskega leta. — Od 1. aprila t. l. pa do 21. novembra t. l. so dosegli carinski dohodki 1096 milijonov 861.463 dinarjev, medtem ko so v istem razdobju lanskega leta znašali 1125 milijonov 280.140 dinarjev. Carinarnice v Sloveniji so dale v drugi desetini meseca novembra t. l. sledeče dohodke: Ljubljana 3 milijone 359.004 dinarjev; Maribor 2.222.958 dinarjev; Rakek 312.890 dinarjev ter Jesenice 183.003 dinarje.

g Podeljevanje obrtnih dovoljenj. Ministrstvo trgovine in industrije je izdalo naredbo, da se morajo odredbe za podeljevanje obrtnih dovoljenj najstrožje izvajati posebno z ozirom na kvalifikacijo prosilca.

g Obrtniški krediti. Iz Belgrada poročajo, da je uvedlo ministarstvo za trgovino in industrijo pri Narodni banki akcijo, da dobe od nje obrtniki v Hrvatski s Slavonijo kredite. Kaj pa Slovenija?

g Podružnica državne hipotekarne banke v Zagrebu. Belgrajski in zagrebški listi po-

ročajo, da bo začela podružnica državne hipotekarne banke (prejšnje Uprave fondov) v Zagrebu poslovati 1. januarja prihodnjega leta.

g Letošnji izvoz kornu. Po statističnih podatkih belgrajske zbornice bo letos za izvoz preostalo v celi državi 80.000 vagonov kornu.

g Iz zagrebaške trgovsko-obrtniške zbornice. Na plenarni seji zagrebaške trgovske in obrtniške zbornice dne 5. decembra t. l. je bil sprejet načrt spremenjene banske naredbe o prisilni poravnavi izven konkurza iz leta 1916.

g Sindikat špiritne industrije. Kakor javljajo begrajski listi, je sindikat producentov špirita kot strokovna organizacija pristopil k Centralni industrijski korporaciji in bo na skupščinah Centrale industrijskih korporacij zastopan po enem delegatu.

g Avstrijska produkcija surovega železa. V tretjem četrtletju t. l. je znašala produkcija surovega železa v Avstriji 51.600 ton napram 93.200 ton v prejšnjem četrtletju t. l. ter 100 tisoč ton v prvem četrtletju t. l. V tretjem četrtletju t. l. se je produciralo 63.900 ton jekla napram 112.300 ton v drugem četrtletju t. l. ter 140.900 ton v prvem četrtletju t. l.

g Spomladanski veliki sejem v Pragi se vrši od 22. do 29. marca 1925 ter se priporoča vsem industrijalcem in trgovcem, ki mislijo na istem razstaviti svoje predmete, da si pravčasno rezervirajo mesta kot razstavljalci. Veliki sejmi v Pragi so mednarodni ter so bili doslej vedno zelo dobro obiskani, tako da so dosegli naravnost sijajne uspehe. Razen privatnih razstavljalcev je imel Praški velesejem tudi oficijelne razstave iz Italije, Rusije, Španije, Letške, Danske, Holandske in posebno iz Francoske, ki je bila zastopana od več kakor 300 francoskih tvrdk. V okviru spomladanskega velikega sejma bo prirejen tudi sejem hotelirjev, na katerem bodo razstavljeni vsi potrebni predmeti, ki so potrebni hotelirjem in gostilničarjem. Da bo mogoče jugoslovanskim razstavljalcem dobiti ugodna mesta, naj se isti čim prej prijavijo pri Tourist office, Ljubljanska kreditna banka, kjer si lahko rezervirajo mesta najdalje do 31. decembra.

g Češkoslovaški proračun za leto 1925. Kakor javljajo iz Prage, je češkoslovaški senat odobril državni proračun za prihodnje leto.

g Češkoslovaška trgovinska pogajanja. — Češkoslovaška pogajanja glede trgovske pogodbe s Poljsko se nadaljujejo. V ponedeljek odpotuje češkoslovaška delegacija v Budimpešto in se začne trgovinska pogajanja z Madžarsko.

g Nemški kapital se vrača v Nemčijo. — Strokovnjaki cenijo, da se je v zadnjem času povrnilo 60 do 70 milijonov dolarjev nemškega kapitala iz severnoameriških Združenih držav nazaj v Nemčijo. To smatrajo za zopetno zaupanje nemškega kapitala v vzpostavitev nemškega gospodarstva po Dawesovem načrtu.

g Mednarodni devizni trg. Izboljšanje na mednarodnem deviznem trgu napreduje. Tako je angleški funt dosegel na newyorški borzi 4,72, kar pomeni rekordno višino. S tem se je znatno približal paritetu, ki znaša 4,866; v Curihi pa znaša njegov kurz 24,15 (pariteta 25,225). — Tudi švicarski frank raste. Na curiški borzi je padel dolar pod pariteto, ki znaša 5,18. V švicarski javnosti se že pojavljajo

glasovi, ki zahtevajo umovenje bankovcev v zlatu.

g Cenitev produkcije sladkorja v Evropi. F. O. Licht ceni produkcijo sladkorja v Evropi v tekoči kampanji, ki se je začela 1. oktobra t. l. — kakor smo že sumarično poročali — na 7143.000 ton. V posameznih državah se ceni produkcija sledeče (v oklepaju faktična produkcija v sladkorni kampanji 1923—1924): Nemčija 1.140.000 (1147.000) ton, Češkoslovaška 1.500.000 (1.018.000) ton, Francija 800.000 (496.000) ton, Poljska 450.000 (371.000) ton, Rusija 450.000 (389.000) ton, Italija 420.000 (347.000) ton, Belgija 375.000 (300.000) ton, Holandija 330.000 (226.000) ton, Španija 255 tisoč (194.000) ton, Ogrska 200.000 (124.000) ton, Danska 140.000 (109.000) ton, Švedska 140.000 (149.000) ton, Avstrija 68.000 (47.000) ton in vse ostale evropske države 375.000 (189.000) ton.

Borze.

6. decembra 1924
DENAR.

Zagreb. V prostem prostemu se notirajo: Italija 2.9450 (2.926—2.956), London 318.25 (317.8—320.80), Newyork 67.75 (67.30—68.30), Pariz 370 (372.10—377.10), Praga 205 (203.75 do 206.75), Dunaj 0.0952 (0.0948—0.0968), Curih 13.16 (13.17—13.27). — Vse le ponudbe, tendenca slaba.

Curih. Belgrad 7.65 (7.55), Budimpešta 0.0070 (0.00697), Berlin 1.229 (1.228), Italija 22.40 (22.35), London 24.17 (24.19), Newyork 516.50 (516.50), Pariz 27.90 (28.455), Praga 15.6125 (15.575), Dunaj 0.00728 (0.00727), Bukarešt 2.50 (2.50), Sofija 3.75 (3.80)

BLAGO.

Novi Sad. Pšenica 775—797—400, kornu 175—187, oves 300, moka bazis 0 600, otrobi 275—177; položaj miren.

Pevski vestnik.

Pevci. Kdor še ni poravnal naročnine za »Pevca«, naj stori to takoj, ker drugače ne bo dobil več zadnjih števil list, ki izide še ta mesec.

Petletnica. Glede priprav za proslavitev P. Z. v l. 1925 smo razposlali vsem včlanjenim odsekem in zborom okrožnico. Ako bi je kak zbor pomotoma tekem tega tedna ne dobil, naj piše ponjo.

Pevčeva pesmarica I., II. in III. l. se dobi v pisarni PZ, Miklošičeva cesta 7 po Din 12.50 letnik. Odseki in posamezniki, naročite jo!

Seja odbora PZ bo v četrtek 11. t. m. ob petih popoldne v Akademskem domu.

Darovi.

Jugoslovanskemu novinarskemu združenju, sekcija Ljubljana, so naklonili povodom koncerta dne 1. decembra v korist pokojninskemu skladu Udruženja: Obrtna banka, Trgovska banka ter restavracije restavracije in kavarn Zvezda g. Franjo Krapež po 500 Din, veletrgovci g. Anton Šarabon 100 Din, in bivši pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar 50 Din. Vsem plemenitim darovalcem prisrčna hvala!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 150 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko!

Dne 11. t. m. ob 8 dop. se vrši JAVNA

sodna dražba

v trgovini Ernst STÖCKL, Kongresni trg 2. — Prodajala se bodo razna prodajaljalniška OPRAVA in sicer: razne STELAŽE s stekli — prodajne MIZE — pisarniške mize — STOLI — veliko ZRCALO — DIVAN — razne SLIKE, itd. — Zelo ugodna nakupna prilika!

Knjigovodjo

sprejme lesno-industrijsko podjetje. Želi se kavcija ali soudeležba. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Tovarna — izvoz« št. 7696.

Drva
trboveljski premog
H. Petrič
Ljubljana
Gospodarska cesta 8
Telefon 343

Kavarna — Gostilna

»CENTRAL«

(pri Zmajevem mostu) toči pristen cviček liter 12 Din, rizling 13 Din, jeruzalemeec 16 Din, in prvovrst. črnino 12 Din. — Vinotoč čez ulico naravnost iz sode. — Za obilen obisk se priporoča STEFAN MIHOLIČ.

VINO

črno, liter 8 Din ter druga prvovrstna vina. — Vsaki petek domače in morske ribe, soboto in nedeljo krave, riževe in mesene klobase. Priporoča gostilna VIDMAR, Sv. Jakoba trg 5.

IŠČE SOBO

s kuhinjo event. sobo s šte. dlinikom. Za uslugo nagrada z delom ali v denarju. — Ponudbe pod šifro »Obrtnik« št. 7679 na upravo lista.

MLADENIČ popola brez sredstev, vnujno prosi blagega dobrotnika za podporo, odnosno popolno oskrbo za čas svojih študij na konzerv. Glash. Matic v Ljubljani. — Godbeno nadarjenost dokazujejo potrdila drž. konzerv. »Mozarteum« v Salzburgu in drž. akad. za cerkv. glasbo na Dunaju. Nadaljeval bi študije za fagot, kontrabas in orglje. — Pojasnila daje uprava »Slovenca«.

NAJMODERNEJŠE KROJE

razpošilja za dame in gospode KNAPELJ Alojzij, učitelj krojaštva, Ljubljana, Križevniška ulica 2. Tečaj brezplačni, plačate edino risalne potrebščine. 7707

Bukove hlode in bukove plohe

ima naprodaj uprava SLATNA — p. Šmartno pri Litiji. 7686

Trgovski VAJENEC

se sprejme v trgovino z meš. blagom. Imeti mora veselje do trgovine, biti priden in pošten. — Dopise upravi pod »Priden učenec« št. 7690.

Trgovina

z meš. blagom in stanovanjem se odda v najem na glavni prometni cesti. — Ponudbe na upravo lista pod: »V bližini elektr. železnice«.

KAR VAM DRUGI NE MOREJO NAPRAVITI, poverite meni. Izvršim točne strok. NACRTE za preuredbo in povečanje delavnice, vse konstrukcije vam potrebnih strojev. Dam vsa tehnična pojasnila in preračunavanja. Staviti zahteve na »Slovenca« pod »TOČNOST«, 7604

Knjigovodkinjo

starejšo, izveščbano moč, za stalno nameščenje v Vrbovcu pri Zagrebu, s hrano in stanovanjem, sprejemem. — Lastnoročne pismene ponudbe upravi »Slovenca« pod »P. B.« št. 7694.

Marija Vezjak

STROJNA PLETARNA

V MARIBORU

Vetrinjska ulica št. 17,

priporoča vsa v stroko spadajoča dela po zelo nizkih cenah.

POSTREŽBA TOČNA!

PREPRICAJTE SE!

K dobrih dobičkov staropeljni trgovini na zelo prometnem kraju SE SPREJME

družabnik

s 55.000 Din — ali se pa tudi odda s celim inventarjem. — Ponudbe na upravo pod »Dober prostor« št. 7689

Lepo, dobičkanosno

vinogradno POSESTVO okroglo 5 oralov trsa in 20 oralov sadonosnika, gozdov itd., oddaljeno pol ure od okr. ceste, zaradi obiteljskih razmer pod ugodnimi pogoji in poceni, z ali brez inventarja, takoj naprodaj. — Natančnejše se izve pri posestniku in trgovcu Jakobu BELINA, Podlehnik pri Pljuju.

Knjigovodjo

samo prvovrstno, izveščbano moč, zmož. srščine in nemščine, za stalno nameščenje v Subotici, sprejemem. Lastnoročne pismene ponudbe na upravo pod »P. B.« št. 7695.

Sploš. kleparstvo

Ferdo Ferenz,

LJUBLJANA - Mirje 2,

izvršuje vsa stavbena in galanterijska nova dela in popravila strokovno in ceno.

SPREJMEM

učenko

JULIJ KLEIN,

zaloga stekla in porcelana, LJUBLJANA. 7693

Pisalni stroj

dobro ohranjen, poceni na prodaj. Naslov v upravi lista pod št. 7678.

Salama

prve vrste

nova reba popolno zrela

dobiva se povsod.

Prva hrv. tvornica

salam, sušena mesa in masti

M. Gavrilović-a sinovi d. d.

Petrinja.

Generalno zastopstvo za Slovenijo:

R. Bunc in drug Ljubljana, Celje Maribor.

Trboveljski premog

drva koks

angleški premog

stelijske orlake

dobavlja ILIRJA tu

Kralja Petra trg 8. Tel. 220

Plačilo tudi na obroke.

PERJE

kokošje, račje, gosje in gosji puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni trvdka

E. Vajda, čakovec

Ing. Rudolf Treo

stavebnik

vhod samo,

Gospodarska c. 12.

Inserirajte v »Slovenca«!

KATERA?

dobrosrčna gospa bi dajala ubog. dijaku vsaj čez zimo KOŠILO? Naslov sprejema uprava pod šifro »Dijak«.

Prodajam STEDILNIK

za vžidavo. BELIČ, ključavničar, Ambrožev trg št. 9.

GOSLI preigrani, norm. za 500 Din in šolsk. za 250 Din naprodaj. — Naslov v upravi pod št. 7712.

Ustanovljeno 1842

Najstarejša

pleskarska in črko-

slikarska tvrdka

v Sloveniji

prevzema

pleshanje stavb, pohištva,

centralnih peč, železnih konstrukcij i. t. d.

Črkoslikarstvo

na steklo, zid, platno, les,

pločevino i. t. d.

Brata Eberl nasl.

Martinc, Černe & Co

družba z o. z.

Ljubljana, Igriška ulica 6

(poleg dramskega gledališča).

NAJBOLJŠA

NAJUSPEŠNEJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenca«

so oglasi v »Slovenca«

Pridite! Pogledajte! Občudujte!

Peri s zrakom!

Poskusno pranje v Ljubljani
Pridite **le 3 dni** Pridite
torok, dne 8. decembra
srabo, dne 10. decembra
četrtek, dne 11. decembra

v dvorano „Narodnega doma“ v pritičju
ob 4 uri pop. ali k drugemu poskusnemu pranju ob 5 uri pop. in prinesite s seboj za vsak slučaj nekaj umazane perila. Aparat stane 100 Din in se lahko takoj kupi in odnese. Proti založitvi stroškov dam aparat 24 ur na poskušanje in vrnem denar, ko bi ne ugajal. — Vstop prost.
Velik uspeh v Mariboru, Zagrebu, Subotici, kakor tudi v Čehoslovanski in Avstriji.

Razpis.

Oblasna monopolna direkcija v Ljubljani razpisuje na dan 15. januarja 1925 ofertalno licitacijo:

A. Za prodajo v zalogi nahajajočih se:

- 250 kom. malih zabojev od pločev. spošk;
- 100 kom. velikih zabojev od cigaret. papirja;
- 2824 kom. starih vreč iz jute;
- 6496 kom. starih vreč iz papirnatih tkanine;
- 50 kom. starih sodov od olja.

B. Za prodajo odpadkov, štorij in koruzne slame, ki so že v zalogi in ki se bodo še nabrali v tobačni tovarni v Ljubljani tekom leta 1925:

- od raznega mešanega papirja;
- od bele lepenke;
- od rujave lepenke;
- od jutnega platna;
- od konopcev;
- od platna trojnika;
- od hodnega platna;
- od domačega platna;
- od motvoza iz prediva;
- od jutnih niti;
- od pletenine iz kozje dlake;
- od konopcev črnorumenih;
- štorje (slamnate pletenine);
- koruzna slama od ambalaže.

Interesentom - tuzcem je vložiti do 10. ure dneva licitacije kavicjo v iznosu 5%, inozemcem 10%, od ponudene vsote v blagajni tobačne tovarne v Ljubljani.

Razpisani material, kakor tudi posebni pogoji so na vpogled v ekonomatu tobačne tovarne v Ljubljani.

IZ PISARNE OBLASNE MONOPOLSKE DIREKCIJE V LJUBLJANI,

Br. 339/17 1924. leta v Ljubljani.

PRAKTIČNA DARILA ZA BOŽIČ!

Perilo za dame in gospode
Krasne garniture z ročnim vezanjem in ajour
Namizne garniture, kompletne za 12 oseb
Prte in prtiče, žepne rute
Brisalke platnene, krotirke
Šilani za perilo po metrih
Platno in tkanina za rjuhe
Kompletne opreme za neveste

Dobite najceneje v trgovini perila
HED. ŠARG, Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Inserati

v „Slovencu“ imajo za našega trgovca in obrtnika velik uspeh, ker ima ta dnevnik največ naročnikov med našim ljudstvom na deželi. Cene oglasov

v „Slovencu“

so tako določene, da se lahko naroči oglas že za ceno od 5 Din naprej in je torej insercija pristopna tudi manj imovitim. Ta način reklame se je izkazal že vedno

najuspešnejši!

Savez grafičkih radnika-ca, podružnica Ljubljana, javlja, da je njegov nepozabni tovariš

Oto Planinc

podružnični sekretar v pok. in predsednik Dobrodelnega društva grafičnega delavstva za Slovenijo

včeraj po dolgotrajni in mučni bolezni v 58. letu starosti nenadoma preminul.

Truplo pokojnikovo se prepelje v pondeljek dne 8. t. m. ob 2. uri popoldne iz splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 7. decembra 1924.

Slava njegovemu spominu!

Napredaj nova SALONSKA OBLEKA in zimska suknja. Poljanska cesta 21, I. nadstropje, levo. 7714

VAJENCA

za čevljarstvo obrt se sprejme. Naslov v upravi. 7672.

S. Mattè

tovarna kožuhovine, stroje-nje, barvanje, konficioniranje, preobnove, popravila.

Sodna ulica 5.

SAMOSTOJNO

korespondentinjo

veščo slov. in nemške stenografije ter hitrega stroje-pisja. ISČE večje industrijsko podjetje v Ljubljani. — Reflektira se samo na moči z večletno prakso. Ponudbe pod šifro »Korespondentinja šte. 7654« na upravnistvo.

GOSTILNA

z nekaj posestva in gospodar. poslojem, 5 minut od rudnika, napredaj. FRANJA DRGAN, Zagorje ob Savi.

OTIRAJ

BRATOVSKÉ SOLZE!

Kdo hoče podpreti podjetje, ki je namenilo svoj čisti dohodek izključno v dobrodelne namene. — Pojasnila se dobe pod šifro »Kriščanski temelj« 7462 pri upravi.

Kdor pride v Maribor,

naj ne zamudi obiskati moje trgovine z najboljšo emajlirano - pločevinasto POSODO, kakor tudi porcelanasto in stekleno robo. — Cene zelo ugodne — prepričajte se!

A. VICEL — Maribor,
Glavni trg št. 5.

Kože polhove, jazbečeve

in vse druge, od divjačin, kupuje v vsaki množini

D. ZDRAVIČ

Ljubljana, Sv. Florijana ul. 9.

Almoslechner R.

CELJE - Gosposka 14, kupuje po najvišjih dnevnih cenah

zlato, srebro, stare novce in žlahtno kamenje.

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, F. Z. Z. O. Z.

Ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“. Hranilne vloge se obrestujejo

naiboliše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas. Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, kar poseduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavbe delniške družbe hotel „Union“ v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštinih potežnicah.

Odda se skladišče

na Sv. Petra cesti 61 — pod jako ugodnimi pogoji. 7709

Damske plašče

najnovjši kroji, fini in navadni, razne športne bluze, mod. krila, domače damske obleke (Hauksleid), predpasniki iz klota, listra, šifona in kretona, tudi vse dam. perilo, kupite najceneje, ker je lastni izdelak, pri F. in L. Gorčar, »PRI IVANKI«, Sv. Petra cesta 29 — Ljubljana.

V HRV. PRIMORJU, lepem, zdravem kopališču, se prodaja ob obali več manjših **STAVBENIH PARCEL**
Naslov v upravi pod 7608.

2 HARMONIKI

napredaj, 4 in 5 vrstni, firme Lubas. Prav izborni in popolnoma v dobrem stanju. Več se izve pri ŠTEFANU, Pot v Rožno dolino šte. 74, Ljubljana. 7701

2 gospodični

ali dijakinji krščanskega mišljenja se vzameta na stanovanje in dobro hrano. Naslov v upravi lista pod 7703.

HARMONIJA

dobro ohranjen, napredaj. — Zaloška cesta 1, II. nadst.

Državno koncesion. zasebno UČILIŠČE za

STROJEPISE

učna ura 6 dinarjev. — G. PETAC, Ljubljana, Rimska cesta šte. 17, I. nadstropje.

Božičnih in novoletnih

razglednic

velika izbira na drobno in debelo — priporoča trdka A. BABKA — LJUBLJANA Aleksandrova cesta šte. 7.

Mehanično umetno izdelovanje vseh vrst belih in barvastih VEZENIN, monogramov, toaletnih okrasov v ploščatem in verižnem ubodu, predtiskanje, entlanje. —

MATEK — Ljubljana,
Dalmatinova ulica. — Moško perilo, kravate itd. po izredno nizkih cenah. 7677

Slov. citrašem!

V zvezku »Sloven. nabožne pesmi za citre«, so tudi štiri božične, ki so prav primerne za božič. praznike. Cena 8 Din. Drugi zvezki so po 18 Din, zvezek 11. (Koroške) pa 20 Din. Grajski odmevi z Jugoslovanko 8 Din. — Kdor pošlje denar (ali znakme) naprej, dobi naročeno takoj poštino prosto. (Povzetje je drago.) Zvezek 2. in 9. sta pošla. (Pesmi se spremljajo lahko tudi z gosli, s kitaro ali s tambur.) IV. KIFERLE, Ljubljana, Krojaška ulica 8, II. nadst. (Gostilna Maček).

Bačič d. d.

za centralno grijanje i zdravstvene uredjaje

ZAGREB, PALMOTICEVA ULICA 64 a
TELEFON 25—66.

CENTRALNA KURJAVA

vseh sestavov. — Naprave za pripravo TOPLE VODE. — Moderna KOPALIŠČA in KOPELL SUŠILNICE za vse materialije. — PARNE KUHINJE. — PARNE PRALNICE. — Naprave za ČIŠČENJE in OMEHČANJE VODE. — HLA-DILNICE preizkušnega sistema. — Naprave za RAZKUŽEVANJE. — DVIGALA vsake vrste. Naprave za PONOVO OHLAJEVANJE vode.

Pojasnila daje

ING. RUDOLF TREO — LJUBLJANA
Gospodarska cesta 12 — od 12 do pol 2 pop.

Plačilna natakara

prvovrstna, kavicje zmožna, se sprejme

P. Košak, restavracija
LJUBLJANA, Krekov trg

Saj ni res

kar trdijo mnogi nepoučeni ljudje, ki ne poznajo pomena inseratov, češ, da je proč vržen denar, ki ga izdaste za reklamo v časopisu. Treba pa je seveda, ako hočete,

da ima reklama

za Vas pravo korist, da jo naročite o pravem času, da je ista namenu primerno sestavljena in natisnjena v časopisu, ki ga največ bero na deželi. — Na vse to Vam da točna, zanesljiva pojasnila uprava »Slovenca«, ki Vam s tem pripravi mnogo stroškov in truda ter zametči

velik uspeh!

Objava.

Na dan 15. januarja 1925 god. u 11. časova pre podna održaće se u saobraćaj. odeljenju opštine grada Beograda, Jugovića ul. br. 1 — ofertalna licitacija za nabavku oko

600.000 kamenih kocaka

od eruptivne stene. — Predračunska suma 5.000.000 Din. — Ponuđaci sa kamenom iz inostranstva izključuju se. — Ponude moraju biti saobraćajne zakonu o državnom računovodstvu i tačno odgovarati propisanim opštim i tehničkim uslovima, koje interesanti mogu videti, odnosno od-kupiti, u saobraćajnom odeljenju opštine grada Beograda.

IZ SUDA OPŠTINE GRADA BEOGRADA,
A. br. 27.045 od 22. novembra 1924 god.

Kje se najbolje za Miklavža in božična darila kupi je brez dvoma znano.

„PRI NIZKI CENI“ IGN. ŽARGI

Ljubljana •• Sv. Petra cesta 3.

Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbero raznega perila in rokavic, nogavic, dalje velika izbira damskih, moških in otroških zimskih potrebščin ter raznih površnih jopic, jumperjev, otroških oblek. — Svilene in pletene samoveznice itd., itd. — Velika izbira za krojače in šivilje.

SODE

za vino, pivo, šampanje in olje, prvo vrstne, izdeluje in dobavlja hitro solidne in najcenejše mehanične sodarske delavnice

R. PICHLERJA SIN, MARIBOR
Frančiškanska ul. 11, v meroizkusnem uradu.
Iz lesa s seboj prinesenega, se izdelujejo vsakovrstni sodi takoj.
Popravila hitro in pri zmernih cenah.

POSODILO

30.000 DIN

proti primernim obrestim 18CEM event. sprejemem so-udeležnika k trgovini s poljskimi pridelki. Ponudbe na upravnisti listu pod št. 7668. »Samostojen št. 7668.«

Lep klobuk

vam naredi za samo 80 Din iz starih baržunastih klobukov ali drugih ostankov Pavla NOVAK, Križevniška ulica 9/L — Prekrojevanje in prebarvanje filcovih klobukov po najnižji ceni. 7260

V službo želi

stopiti starejši, trezen in zanesljiv fant, k boljšemu gošpodu z 1 ali 2 konjema, v trgovino ali gostilno. — Ponudbe se prosijo na naslov: Terezina št. 4, Vir št. 4, p. Dob pri Domžalah.

SPREJMEM SNAZNO

DEKLICO

poštenih staršev, od 13—18 let v svojo oskrbo, kot pomoč v gospodinjstvu. Ponudbe na upravo lista pod: »Pridna in poštena« 7706.

VAZNO

ZA ZIVINOREJCE!

Zahtevajte še danes CENIK od »ALFA« brzo-parilnih kotlov ter ALFA mlečarskih strojev in potrebščin! — ALFA-SEPARATOR D. D. Zastopstvo za maribor, obl. Rog. Slatina. 7651

Perzijski plašč

elegantni, moderni, se po ugodni ceni proda. — Naslov v upravi lista pod št. 7539.

Za Božič Nova založba

priporoča

F. Z. Z. O. Z. v LJUBLJANI, Kongresni trg št. 19,
knjige in slikanice za otroke in mladino; šolske in pisarniške potrebščine v bogati izbiri, zlasti še pisarniške garniture in leposlov, knjige, tudi inozemskih založb, pisemski papir, vse najfinije risalno orodje itd. — Za božično drevesce nabit in jaslice.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja priznane prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih glasov po konkurenčnih cenah v kratkih rokih.

Zahtevajte cenik!

OBISČITE TRGOVINO
B. VESELINOVIČA & KO., MARIBOR
GOSPOSKA ULICA 26. — Ima veliko izbero: srajc, ovratnikov, nogavic, klobukov, čepic, triko-perila, volnene trikotaže, šalov, svilenih bluz, kravat. — Fini francoski parfemi: Coty, Hubigan, Gybs, Botot, Zermandie, Piver, Simon, Roger Gilet, kol. vode 4711 in Marija Farini, fina mila, pudri, Kaloderme, Odol, in drugo. Dobite dobro blago po solidnih, znižanih cenah. — Od oktobra t. l. nov princip: malo zaslužka — velik obrat!

NOVO!

NOVO

Največje zanimanje

vlada za zgradbo stanovanjskih hiš v sistemu

„SEIDEL“

ker je zidanje v tem sistemu tehnično in ekonomsko dovršeno, najhitreje in najcenejše. Splošno pozornost vzbujajo

nosniki sistema „SEIDEL“

kateri nadomeščajo lesene stropnike, železobetonske preklade itd., Natančnejše podatke dobite pri stavboem podjetju JAKOB ACCETTO, sin Ing. Viktor Accetto in drug, Ljubljana, Tabor št. 2.

Stopnjice - SEIDEL - ograje.

„Vinaria“ delniška družba v Ptuju
vinogradnikov
priporoča vinskim trgovcem in gostilničarjem svojo bogato zalogo
izbornih haloških in ljutomerskih vin
po zelo ugodnih cenah.

Tovarna vijakov

Splošne stavbene družbe **MARIBOR**
Aleksandrova cesta št. 12

Vijaki za les vsake vrste in vsake velikosti, zakovice za pločevino, iz medenine, železa, bakra in aluminija itd.

Potrli globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je preminul dne 5. decembra ob 11. uri zvečer, gospod

Oto Planinc

upravitelj tiskarskega društva.

Pogreb se vrši dne 8. decembra ob 2. popoldne iz deželne bolnišnice na pokopališču pri Sv. Križu.
Ljubljana, dne 6. decembra 1924.

HELENA PLANINC, soproga. — GUSTI GAGEL roj. PLANINC, bčl. — JOSIP GAGEL, zet. — GUSTI, HERBERT, OTON, vnuki.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru brez vsakega odbitka. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko, iz lastnih sredstev. — Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomenjenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 200 milijonov kron

Pred nakupom se prepričajte

o nizkih cenah v staroznani manufakturni trgovini

Jhl & Kühr preje Carl Soss, Maribor, Aleksandrova c. 9

Barhali, flaneli, tiskovina, hlače, suknjo za moške Zanesljivo blago
obleke, belo platno, flanel in šivane odeje vedno v zalogi Nizke cene

Zimske suknje

v vseh modernih oblikah iz češkega in angleškega blaga, priporoča po jako zmernih cenah

A. KUNC, Ljubljana
Gospodarska ulica št. 7.

SUKNO

kamgarn in ševci za moške in ženske obleke, belo, pisano in rjavo platno, čefir,

hlače, tiskano in razno manufakturno, kapite najceneje in v velikanski izbiri v novo urajeni in prezidani valetrovini
R. Stermecki, Celje št. 330.
Ilustrovani cenik za čevlje, klobuke, obleke, perilo odeje, lasostriznike, britve in tisoč drugih predmetov se pošlje vsakemu zastojni! — Vzorci proti odškodnini! — Trgovci engros cen!

No I 716/24—4.

7652

Prostovoljna javna dražba.

Dne 15. in 16. decembra 1924, vsak dan z začetkom ob 8. uri, se bo vršila na licu mesta v Krškem v okoličici prostovoljna nadrobna javna dražba dveh hiš v Krškem, gospodarskih poslopij ter več vrtnih in gozdnih parcel, njiv, travnikov in vinogradov.

Dražbeni pogoji so na vpogled pri podpisnem sodišču, soba št. 2, in na dan dražbe pred začetkom iste.

OKRAJNO SODIŠČE V KRŠKEM, ODD. II.,
dne 29. novembra 1924.

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiral svoj auto-aktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.

Kuri z ogljem! Prospekti in referenčni listi
Jugo-Hag

Ljubljana: Telefon 566

Bohoričeva ulica 24.

Stroški pri uporabi

KOŽUHOVINA

VSEH VRST NA IZBIRO PRI

L. ROT, Gradišče št. 7. 5646
STROJENJE, BARVANJE in IZDELAVA KOŽUHOVINE

Velikansko zalogo blaga najdete

za moške in ženske obleke

v obče znani trgovini

R. Miklauc

Ljubljana, Lingarjeva ulica in Pred škofijo
(zraven knezoškofijske palače).

Zanesljivo poštena in prijazna posredstva. — Trdka prodaja samo v tej hiši (v lastnih prostorih).

Obleke za gospode in dame

Znižane cene za Božič Gričar & Mejač

Ljubljana

Gumasti plašči Din 300.— Šelenburgova ul. 3

Popolnoma varno naložite denar v

LJUBLJANSKO POSOJILNICO

registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani

Mestni trg št. 6

— ki ima že nad —

10,000.000.— Din jamstvene glavnice

Vloge na hranil. knjižice in tekoči račun obrestuje najugodnejše

Slavenska banka d.

podružnica: Ljubljana.

Centrala Zagreb

Vplačana delniška glavnica in rezerve preko 120.000.000 Din.

PODRUŽNICE: Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Celje, Dubrovnik, Gor. Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Vršac, Wien.

EKSPOZITURE: Rogaska Slatina (sezonska), Škofja Loka in Jesnice.

AFILIJACIJE: Slovenska banka, Ljubljana, in Jugoslovenska industr. banka, d. d. Split

LASTNE AGENCIJE V JUŽNI AMERIKI: Buenos Aires, Rosario de Santo Fe;
V SEVERNI AMERIKI: v vseh večjih mestih direktne bančne zveze.

Posreduje vse bančne in trgovske posle z inozemstvom, posebno z Italijo in Avstrijo.

Olajšuje posle eksporterjem in importerjem s tem, da jim eskomptira menice v lirah kakor tudi v drugih inozemskih valutah.

Otvorja akreditivne, izstavlja garantna pisma ter izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Vloge na knjižice in v tekočem računu obrestuje najpovoljnejše.

Med dobrimi najboljši so:
PFAFF šivalni stroji
 za rodbino, obrt in industrijo.
 Večletna garancija.
 Pouk v vezenju brezplačen.
 Solidne cene in ugodni plačilni pogoji.
IGN. VOK
LJUBLJANA • CELJE • NOVOMESTO
 Sodna ul. 7 • Kraljeva Petra c. 23 • Glavni trg

Razglas.

Županstvo občine Bled razpisuje oddajo restavracije v Zdraviliškem domu na Bledu za dobo treh let (1925—1927).

Vsi pogoji se določijo med uradnimi urami v občinskem uradu na Bledu.

Ponudbe je vložiti najkasneje do 31. decembra 1924 pri menovanem uradu.

ZUPANSTVO OBČINE BLEDE,
 dne 27. novembra 1924.

MALA TRGOVINA

z mešaním blagom

na jako prometnem kraju se z vsem inventarjem ugodno prodaja. Ugodno za samca. — Cenj. ponudbe na: Uprava »Slovenca«, podružnica CELJE pod šifro »Trgovina«.

Naumann
Vesta
Kayser

šivalni stroji
 na veliko in malo pri

Em. Fischer,
Zagreb

Turistična ul. 6 in Sudniška ul. 3.
 domaštni deli in vse potrebščine za šivalne stroje. Najnižje tovarniške cene.
 Zahtevajte ponudbe!

П. Н.

Въздно називавам всем своимъ деѣ. клиентомъ ии дру-
 гому общинству, да сем отвори в Лублани на Дунајски цестѣ
 штеѣ. 33 — складниче »Балкан« —

ПОСРЕДОВАЛНО ПОСЛОВНИЦО
 ЗА СПРЕЈЕМАЊЕ ВСЕХЪ ВРОТЪ ТИСКАРСКИХЪ, КЪИГО-
 ВЕННИХЪ, КАРТОНАНИХЪ, РАСТРИРСКИХЪ ИИ ОСТАЛИХЪ
 ВЪ ПАПИРОГРАФИЧНО СТРОКО СПАДАЮЩИХЪ НАРОЧИЛЪ.

катера извршюемъ лично, солидно ии по змернихъ ценахъ. Наро-
 чила добавляемъ на домъ в Лублано франко всехъ строщковъ. ::
 На поклицъ по телефону штеѣ. 13.223 али 366, придемъ на жељо
 особно странкамъ. :: Ураднѣ уре со од 9—13 ии од 3—5.

ЈОСИП КРМПОТИЋ, ВИР-ДОМЖАЛЕ

Тискарна, књиговеаница, растрирница, кар-
 тонажна товарна ии папирна индустрија.

Salda-konti, štrance, blagajniške knjige,
amerikanske journale,
odjemalne knjižice itd.

Knjižgovoznica K. I. D. v Ljubljani — Kopitarjeva ulica 6/II.

Kavarna

v novi zgradbi na najlepšem prostoru sej-
 mišča zgrajena, okoli 260 kvadratnih metrov
 površine, s stranskimi prostori se takoj daje
 v najem. Interesenti naj se pisмено obrnejo
 na Interklam d. d., Zagreb, Palmotičeva 18
 pod šifro »Moderna kavarna« II—946.

NA DROBNO!

NA DEBELO!

Kožuhovina.

Velika izbira KOŽ in KOŽUHOVINASTIH IZDELKOV.
 Sprejemanje popravil in prenovljenje. —
 Specijalni oddelk za strojenje in barvanje vsakovrstnih
 kož v vseh mogočih barvah.

Prva jugoslov. krznarsko-barvarska tvornica
PETER SEMKO — Ljubljana.

Tvornica: Glince-Viš. Trgovina: Križevniška 7,
 Kupuje vsakovrstne kože divjačine.

TORINO-FIAT 505

na prodaj. 30 HP, 4 cilindri, 6 sedežen. —
 Najnovejšega tipa, 3 mesece v rabi. Garanti-
 rano brezhiben. — Naslov v upravi »Slovenca«
 pod številko 7721.

WEITZEL Ingenieur Gesellsch. Komandit. dr.

Oddelek I. CENTIVE

tehničnih naprav industrijskih podjetij
 in poslopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. STROKOVNA MNENJA

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse
 namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. STROJI

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. naj-
 boljše zveze! Zato dobave vseh strojev in
 naprav. — Prezidave. — Natrti. — Stav-
 beno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Od torka 2. decembra dalje vsak dan velika božična prodaja ostankov

— oblačilnega blaga po izredno znižanih cenah pri —

Tekstilbazar - ju, Ljubljana,

Krekov trg št. 10.
 prvo nadstropje.

Cenik na zahtevo zastoj!

Cenik na zahtevo zastoj!

Jutranja zvezda.

Kapital H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel
 Peter M. Cernigoj.

(Dalje.)

40

»Ničesar takega nisem, o Jutranja zve-
 zda. Jaz sem ti sama. Jaz sem tisti Ka, ki
 ti ga je dal tvoj oče Amen ob rojstvu, da
 živi s teboj in da te brani. Ali se me ne
 spominjaš, da sva se igrala, ko si še bila
 otrok?«

»Spominjam se,« je odgovorila Tua.
 »Svaril si me pred nevarnim svetim kroko-
 dilom v tempeljskem jezeru, toda od tedaj
 te nisem nikoli več videla. Kaj ti je dalo
 moč, da si stopil predme v telesu, o Dvoj-
 nik?«

»Astin čar, ki ga je prejela iz višav,
 da te reši, Neter-Tua, mi je dal to moč.
 Vedl, da sem tvoj večni spremljevalec, če-
 prav me ne moreš vedno videti. S teboj
 hodim skozi življenje, in kadar umrješ,
 bom čul v tvojem grobu, popoln, nespre-
 menjen, hraneč tvojo modrost, tvojo lepo-
 to in vse, kar je tvojega, do dneva vstaje-
 nja. Moč imam, skrivno vednost imam, ki
 prebiva v tebi, čeprav se je ne zavedaš;
 spominjam se preteklosti, brezmejnje, brez-
 mejne preteklosti, ki si jo ti pozabila, bo-
 dočnost vidim, brezkončno, brezkončno
 bodočnost, ki je tebi skrita, v primeri, s
 katero je tebi znano življenje en sam list
 na drevesu, eno samo zrno peska med bi-
 lijoni v puščavi. Bogovom gledam v obličje
 in slišim njih šepetanje; usoda mi daje
 svojo knjigo, da jo berem; varno spim v
 navzočnosti Večnega, ki me je poslal sem
 in h kateremu se slednjič zopet povrnem,
 da mu prinesem tebe v svojih svetih ro-
 kah, ko bo moja pot končana, moje delo
 opravljeno. O Jutranja zvezda, rotitve Asti-
 ne so me odele s tem čarovnim telesom,

moč Amenova me je postavila na nogo.
 Zdaj sem tu tvoj pokorni služabnik.«

Tedaj je Tua presenečena in oplašena
 zaklicala:

»Zbudi se, dojilja. Zbudi se, jaz sem
 zblaznela. Zdi se mi, da stoji pred menoj
 odposlanec z neba, opravljen z mojim last-
 nim telesom, in da govori z menoj.«

Asti je odprla oči, in ko je zagledala
 lepo podobo, je vstala in se ji poklonila,
 toda rekla ni ničesar.

»Sedi,« je rekel Ka, »in me poslušaj,
 čas je kratek. Zbudil sem se na klic, odšel
 sem in sem tukaj ter bom vtrajal, dokler
 bo čar v meni, da se potem vrnem, odko-
 der sem prišel. O razlagavka, povej voljo
 tiste, ki sem njen, da jo izvršim na svoj na-
 čin. Tu je hrana — jej in pij, potem pa go-
 voril!«

Asti je jedla in pila, kakor poprej Tua,
 in ko je končala ter se nasitila, sta časa in
 pladenj koj izgubila. Nato pa je spregovo-
 rila počasi in z mirnim glasom:

»O senca te kraljevske zvezde, ki si
 se utelesila na mojo rotitev, najina zadeva
 je ta: Tu umirava v bedi in pred vrati ča-
 ka Abi, da končava. Če bo kraljica žive-
 la, bo vzel za ženo, daš ga sovraži; če umr-
 je, ji ugrabi prestol. Naše modrosti je ko-
 nec. Kaj morava storiti, da rešiva to zvezdo
 in da bo jasno svetila do ure, ko ji je uso-
 jeno, da zaide?«

»Ali je to vse, kar hočeš zvedeti?« je
 vprašal Dvojnik, ko je končala.

»Ne,« je Tua naglo pristavila, »jaz no-
 čem svetiti sama, druge zvezde iščem, da
 sveti z menoj na nebu.«

»Ali zaupaš in boš ubogala?« je vpra-
 šal Dvojnik. »Zakaj brez zaupanja ne mo-
 rem storiti ničesar.«

Tedaj je Asti pogledala Tuo, ki je
 brez besede sklonila glavo v odgovor, sa-
 ma pa je odgovorila:

»Zaupava, ubogali bove.«

»Tako bodik,« je rekla senca. »Abi pri-
 de takoj, da vpraša, ali je kraljica priprav-
 ljena postati njegova žena, ali pa hoče
 ostati tukaj do smrti. Jaz, ki imam kralji-
 čino podobo, pojdem in postanem njegova
 žena — o, žena, kakršne ni še nihče imel,«
 in ko je spregovorila te besede, je strašen
 izraz šinil preko njenega obličja, nje glo-
 boke oči so vzplamtele. »Gorje umrljive-
 mu človeku, če se poroči z duhom, ki ga
 sovraži in ki mu je ukazano, naj ga muči,«
 je pristavil.

Tedaj sta Asti in Tua razumeli in se
 nasmehnila, kraljica pa je rekla:

»Tako boš torej ti sedela na mojem
 sedežu in Abi bo kot tvoj gospod sedel na
 faraonovem prestolu in se bo prepiral, da
 je trd. A kaj bo z Egiptom in mojim ljud-
 stvom?«

»Ne boj se za Egipt in za svoje ljud-
 stvo, o Jutranja zvezda. Njim se bo dobro
 godilo, dokler se ne vrneš in se jih zopet
 ne polasti.«

»In kaj bo z mojo tovarišico in z me-
 noj?« je vprašala Tua.

Tedaj je Dvojnik žezlo in pokazal na
 odprto okno, pod katerim je več sto čev-
 ljev globoko tekla mlečnobela voda reke.

»Zaupala se boš okrilju očeta Nila,«
 je odgovoril slovesno.

Tedaj sta se kraljica in Asti spogledali.

»To pomeni,« je rekla Tua, »da se mo-
 rava zaupati Osirisu, ker ne more nihče
 tako globoko pasti in vendar ostati živ.«

»Meniš, o zvezda? Kje je tvoje zaupa-
 nje, ki si mi ga obljubila, brez katerega ne
 morem ničesar storiti? Ne, nič več ti ne
 smem povedati. Izvrši moj ukaz ali me pu-
 sti, da odidem, in se združi z Abijem, če
 hočeš. Voli, zakaj on se bliža,« in ko je
 izgovoril te besede, so slišali, kako so bro-
 nast tempeljska vrata zaškrpala v tečajih.

Tua je ob tem glasu vztrepetala, nato
 pa je skočila s postelje, se visoko vzravna-
 la in vzkliknila:

»Kar se mene tiče, jaz sem se odlo-
 čila. Nikdar ne bodo mogli reči, da je bila
 videti natakljena. Bolje je na Osi-
 risovih prsih, kakor v Abijevem objemu ali
 počasna smrt v ječi. Amen in tebi, o Dvoj-
 nik, se izročam.«

Senca je pogledala od nje k Asti, ki
 je kratko odgovorila:

»Kamor gre moja gospa, tja grem jaz
 za njo, ker vem, da me Mermes vedno čaka.
 Kaj naj storim?«

Ka jima je namignil, naj stopita sku-
 paj k oknu, kar sta tudi, objevši se, izvr-
 šili. Potem je dvignil žezlo in spregovoril
 nekaj besed.

Nato je švignil plamen pred njunimi
 očmi, veter jima je zavel preko čela in
 potem nista vedeli ničesar več.

XI. poglavje.

ABIJEV SEN.

Tisto noč, ko se je prikazal Ka Neter-
 Tue, sta čarovnik Kaku in vohunka Meri-
 tra, ki je nekoč sedela faraonu ob pod-
 nožju, čula v tisti visoki sobi, kjer je Me-
 ritra bila prisegla prisego in prejela ča-
 rovno podobo.

»Zakaj si tako slabe volje?« je vpra-
 šal zvezdoslovec svojo pomočnico, ki je ne-
 prestano pogledovala preko rame in je bila
 videti natakljena. »Vse je šlo po sreči. Če
 bi bil Set sam napravil podobo, bi ne bil
 mogel bolj mojstrski izvršiti svojega dela.«

»Mojstrski, zares!« ga je prekinila Me-
 ritra ježno. »Prevaril si me, čarovnik. Ob-
 ljubila sem ti pomagati, da ohromiva fa-
 raona, ne da ga umoriva.«

Priložnostna razstava perzijskih preprog

redkih, lepih, perzijskih in nekaj muzejskih komadov, med njimi dva svilena Keschana, ki izhajata iz neke orientalske vladarske hiše, v hotelu „UNION“, I. nadstropje, soba 31. Preproge se lahko ogledajo brez prekinjenja od 10. ure dopoldne do 7. ure zvečer.

Samo nekaj dni! — Vstop prost!

1. Knoch jermena za pogon.

Razane je samo iz najboljših volenskih krpovov garantirano težina 0,98—1. Sivo, lepljeno in protegneno v vseh dimenzijah ne skledijo.

A. Lampret, Ljubljana, Krakov trg 10. Telefon 247.

Tvorniške skladišče: Zagreb, Illica 44
Dvorište (Hotel Royal) Telefon 20—54

**LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR**

Dobro je najboljša bronasta zvonova, po kakovosti nadkrijujejo one iz predvojnega časa, čisti harmonični glasovi, 4 tadeniki dobri rok, večletno jamstvo. — Odlikovana tvrdka z zlato košarico. Cene najnižje v Jugoslaviji

LOKOMOBILI 10-500 HP

Wolf-Lanz novi ali popolno generalno popravljene in preizkušene s tovarniškim jamstvom in montažo.

Sirovoolini - Diesel - upojni plin - motorji
BRAČA FISCHER B. ZAGREB
Panovčak 1 b. Pogledajte naše veliko skladišče

KUPIM

amreke in bukove hlode, frame, remelne in deske I in II. Ponudbe z navedbo množine, cene franko nakladalna postaja in termina lile racije na upravo pod šifro »Plačljivo takoj št. 7665.

PRODAM

ali **ODDAM v NAJEM** novo gospodar. poslopje z veliko delavnico po nizki, osebno dogovorjeni ceni, ob drž. cesti. Poizve se pri IV. PLANINSEK, Guncle 26, p. št. Vid nad Ljubljano.

SPREJME SE

KONTORISTINJA

z večletno prakso, zmožna srbohrvaščine, izveščana v strojeplju in stenografiji. Ponudbe pod »Pisarniška moč 7632« na upravnistvo.

POZOR TURISTI!

Daljnogled, dober, z usnjato torbico, napredaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod 7661

Napredaj je skoro nov, na novo prelakiran

VOZ (LANDAUER)

po nizki ceni. ISKRA FR., SAP št. 14, Vrhnika.

Prodajalka

meč. stroke, se takoj sprejme na deželi. Pismene ponudbe z navedbo referenc na upravo lista pod 7649.

TRGOVINA!

Vzajem za več let v najem trgovino s stanovanjem in inventarjem ali brez inventarja v mestu ali na deželi. Pristopim tudi kot družabnik. — Ponudbe prosim na upravo lista pod števil. 7642.

Moške srajce

najnovejši vzorci, najfiniješe blago, kakor tudi drugo perilo, kupiš najceneje, ker je lastni izdelek, edino le pri tvrdki F. in L. Goričar, »PRI TVANKI, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29. 7566

NASLOVE

oddajalec in pa odjemalcev stanovanj, trgovskih in obrtnih lokalov, posojil, kreditov ter prodajalec in kupcev hiš, posestev in nepremičnin, dobite prosti mali odškodnini pri »POSREDOVALCU« — Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23. 6960

Spalnica

frastova, moderna, solidna, se proda po nizki ceni za 11.000 dinarjev (vredna je 16.000 Din). — SP. ŠISKA, pri mizarju J. BAJDE.

BOŽIČNA REKLAMA!

Ako rešite moje uganko, dobite zastoj in brez pošiljalnih stroškov eno izmed sledečih **REKLAMNIH DARIL:**

- 1.) Popolno kuhinjsko garnituro, sestaječo iz: 1 kuhinjskega namiznega prta, 2 stenskih prevlek, 1 prtica za kredenco, 2 prticev za kuhinjski stolec, 3 metrov proge za kredenco, 1 prtica za krušno košarico in 1 prtica za podstavek.
- 2.) Izbor predtiskanih ročnih del, sestaječ iz: 2 miljejev, 2 miznih nadprtov, 3 blazin in 2 prticev za nočne omarice.
- 3.) 3 fine ročne vezene damske srajce.
- 4.) 10 tucatov D. M. C. bele pavalice za zankanje ali 8 tucatov pavalice v drugih barvah.
- 5.) 3 kartone D. M. C. sukanca za kvačkanje.
- 6.) 1 1/2 kg najfiniješe ovčje volne za pletenje jumperjev l. dr. v vseh poljubnih barvah.

Rešiti je treba sledečo nalogo:

Spodaj stoječi črni nariski (10) naj se skrbno izrežejo ter tako sestavijo in nalepijo, da se pokaže brezhibna slika znane, izven Evrope živeče živali.

Pogoji:

- 1.) Rešitve iz inozemstva se ne sprejemajo.
- 2.) Rešitve, ki prispejo šele po 15. decembru t. l., se vrnejo.
- 3.) Vsaki rešitvi je priložiti znesek 30 Din, ki se pa lahko dopolnje tudi po poštni nakaznici. Za to vsoto dobi vsakdo, ne glede na to, ali je uganke pravilno rešil ali ne, brez stroškov in po prosti izbiri takoj ali a) 2 predtiskani stenski prevleki, velikost 78x54 cm, ali b) 5 predtiskanih žepnih robcev iz najfiniješega šifona, ali c) 2 prtice za nočne omarice iz domačega platna in 4 štenice D. M. C. pavalice za zankanje.
- 4.) Vse rešitve naj se naslovijo na: **Razpošiljalnico ročnih del Nika Zipser na Bledu.**

Pripomba:

Rešitev gorenje ugank se nahaja v zapodateni kvartu pri kr. notarju M. Hafnerju v Ljubljani, Miklošičeva c. in se odpre dne 17. decembra s 1. ob 11. uri prednočne v njegovi pisarni in ob njegovi navzočnosti. Ta rešitev se potem tekem a dni objavi v tem časopisu. Pri mojem razpisu daril ne gre za kako loterijsko igrjo, ampak za velikopotesno pridobivanje odjemalcev in je v tem okviru nekaj popolnoma novega, kajti vsak pošiljatelj pravilne rešitve dobi, kakor je spredaj navedeno, po prosti izbiri zastoj in brez stroškov eno izmed navedenih daril, ako je začetni vsem pogojem.

Razpošiljanje daril se prične dne 15. decembra t. l. in traja do dne 24. decembra t. l.

NIKA ZIPSER :: BLED

**Odvetnik
DR. IGO JANC**

naznanja, da je
otvoril 2. decembra t. l.
svojo pisarno v Kranju
v hiši št. 18. pri Piemontezarju

**Umetniški atelje za narodne in moderne vezenine
Božene Kopačeve v Kranju**

nudi bogato izbiro originalnih umetniških predtiskarij po narodnih in modernih motivih v vseh pripadajočih tehnikah. Kompletna garniture iz finega domačega in češkega platna. Ročno slikanje na svili in baržunu. Monograme vseh vrst. Vezanje perila za neveste itd. Domače podjetje! Brezkonkurenčne cene! Cenik zastoj!

**Gobe,
orehe,
rujavi, zeleni, beli
fižol
kupuje**

GLIVA LJUBLJANA

Gospodetska cesta 3. — Wolfova ulica 12.

Modna razstava

v nedeljo in ponedeljek 7., oziroma 8. t. m. v vseh poslovnih prostorih!
Modna trgovina A. Šinković nasl. K. Soss,
Ljubljana, Mestni trg 19.